

OB OBZORNIKU

Gospodarskega napredka Slovenije

GOSPODARSKI KOLEDAR - OBZORNIK NAPREDKA V TEHNIKI IN GOSPODARSTVU - LJUBLJANA - izdala »Nova proizvodnja«.

Prva misel, ko ugledaš in se preliša koledar: Kaj lahko ustvari narod v lastni državi! Kakšni revniki smo mi Slovenci na Trzaskem! Kje so naše banke, naše posojilnice in zadrage! Kje so naši kulturni domovi, naš osrednji Narodni dom, lastniška Trzaska posojilnica?

Vse je vihar razdejalo, poje pesem — »Narod bo vedno stala? Da, narod kot celota, a tu ob Jadranu pod tulo oblazinje? Stal bo tudi tu, toda edino naslonjen na matico v svobodi, naslonjen duhovno pa tudi gmojno. Po kakršni koli poti tudi gmojno!

Da bi se pri današnjih političnih in gospodarskih razmerah trzaski Slovenci lahko postavili gospodarsko na lastne noge, je izključeno. Če pa se gospodarsko ne zakoreninijo, potem jim ni rešive. Pri živem telesu jim bodo počasi izpiili vso kri, sključilo se na »zakon nujnosti« — povsem samoumevna, naravnega razvoja, ki zahteva, da velike ribe požrejo majhne... Pa še velike bodo klicali za prčo, da je tako moralo biti.

Kaj lahko ustvari danes narodni drobci izven lastne države, ko oblastniki njegovim sinovom odmerjajo kvečjemu stol za mizo v kraški gostilni, da tam lahko svobodno zapojejo sentimentalno »Pri farni cerkvi«... Včasih mu je tudi dano, da njegovo labodjo pesem prenese tudi trzaski radio.

Mar nimamo lastnega razumnosti, ki se lahko kosa z ostalim svetom? Toda ni jih nista v javni uporabi, ne v državni ne v občinski, ne pri občinskih podjetjih, ne v polidržavnih ustanovah. Mar nimamo sposobnih gospodarstvenikov, ki bi lahko častno predstavljali naše gospodarske ustanove in gospodarstva podjetja v javnih strokovnih organizacijah? Imamo strokovnjake v vseh strokah, ljudi s teoretičnim izobrazbo, s širokim srednje-evropskim obzorjem, znanjem balkanskih in srednje-evropskih jezikov in angleščine, ljudi z dolgo rutino v podjetjih svetovnega slovesa. Imamo tudi izkušene pomorščake. In vendar ostaja vse ta naš usmiljeni kapital za naše ljudstvo in za naš narod neizkoriščen, ker se naši ljudje morajo zadovoljiti z zakoniti službami. Zanimavljivi so pač s pečatom izobčenežev naroda.

Se niti za našega delavca ni več zaščitka, ker ga je moral izpodrinuti prihodek, da so bili lahko izvedeni nekateri kolonizatorjevi. Kako naj nas kmet še iz lastne zemlje krpa hrano, ko pa gojimo tako plodne ravnine in Brege v Kras ter mu s svojimi zakoni grabijo zemljo za industrijske kolose, ki bodo dali kruha priseljencem, za poboljšanje, vzgojevalnice — v bistvu potujočevalnice — in sanatorije, čeprav bi bilo bolje še vedno dovolj prostora v samem mestu.

Kako naj takšni narodni drobci »ob roba«, ko bi mu najrajši ne privoščili niti lastnega geta, najde svoj lastni jaz, svojo sredino, vrelce ustvarjalnih energij in odpora?

Velitina »Gospodarskega koledarja za leto 1954« (na 500 straneh velikega formata in z bogatimi ilustracijami), je hkrati ogledalo bede našega naroda na Trzaskem, ki bi prav tako rad ustvarjal, a v resnici samo robota za tuja.

Glede same vsebine koledarja naj omenimo, da so v njem zbrani članki z obširnega gospodarskega in socialnega področja. Prinaša tudi zbirko pravnih določb za upravljanje gospodarskih podjetij v Jugoslaviji. Poleg raznih gospodarskih vej, kakor industrije, trgovine, zunanje trgovine, turizma itd. je koledarju obširno obdelana tudi kmetijska stroka, zlasti živonoreja. Poslovni človeku izven Jugoslavije bo dobrodošle spisek gospodarskih ustanov in podjetij v Sloveniji, pa tud, spisek jugoslovanskih predstavništva v tujini in spisek tujih diplomatskih predstavništva v Jugoslaviji. Koledar prinaša tudi pregled jugoslovanskih gospodarskih in tehničnih časopisov.

Albert Rejec je napisal članek »Trsti, mesto na slovenski obali«, ki ga je urednik vrstil med prve razprave, da bi poudaril pomen trzaskih vprašanj. Pisec napoveduje Trstu črno bodočnost: za primer, da bi ga z nesposobno politiko dokončno odrezali od njegovega naravnega zaledja, ki ga tvori predvsem Slovenija. Poleg del raznih slovenskih umetnikov, ki krasi koledar, sta tudi sliki trzaskih slikarjev Bogdana Groma in Avreljia Luketice.

REKLAMA IN OKUSEN JOJAVO

Predsednik Vrhovnega sovjeta marsal Vorosilov je ob proslavi oktobrskih revolucije dejal, da je ZSSR stopila v novo razvojno dobo sovjetskega gospodarstva. Znano je, da je sovjetska gospodarska politika pričela posvečati več pozornosti proizvodnji potrošnega blaga, napreduku kmetijstva in boljši organizaciji notranje trgovine, da bi lahko stavila na razpolago državljanom več blaga za potrošnjo. Zadnji trije osnovni gospodarski ukazi ministra Mikojana vsebujejo navodila za gospodarske ustanove in se zanimajo za najmanjše podrobnosti glede proizvodnje in razdelitve potrošnega blaga ter tako potrjujejo Vorosilovo izjavo glede preobrata v ruskem gospodarstvu. Tako je na pr. v njih tudi navedeno, da mora biti blago lepo izdelano in okusno zavito, da tako napravi dober vtis na potrošnika in ga privabi. Okoli tri milijona nameščenecv v trgovinah je treba naučiti večje oljke, da bodo v ljudni na splošno odjemalci. Potrebna je tudi primerna reklama za blago, ki naj vzpodbudi vpliva na kupca. Izdelana mora biti umetniško; zato naj se umetniki lotijo tudi reklame.

AMERIŠKA KOMISIJA PRIPOROČA ZNIŽANJE CARIN

Izmenjava nestrateskega blaga z vzhodnimi državami naj se pospeši - Brezplačne pomoči naj bo čimprej konec

Ameriška komisija za zunanjo gospodarsko politiko je predložila svojo priporočilo za pospeševanje mednarodne politike v duhu medsebojnega zupanja. To priporočilo ni obvezno za predsednika ZDA, ampak je le predlog, ki naj bi pospešil svetovno trgovino in okrepil gospodarstvo Združenih držav in njenih prijateljev. V glavnem priporočila komisija:

Gospodarske pomoči v obliki brezplačnih podpor naj bo čimprej konec. Pri vojaških naročilih »off shore« je treba upoštevati stroške in koristnost. Ako potrebujejo prijateljske države pomoč za vzdrževanje svojih vojaških sil — in je to v zvezi z varnostjo Združenih držav samih — naj se dovolijo brezplačne podpore in ne posojila. Ako je »v interesu Združenih držav« v drugih primerih potrebna bistvena gospodarska pomoč, ki je ni mogoče dobiti iz zasebnih virov, naj se dovolijo posojila in ne podpore.

Program tehničnega sodelovanja je treba krepko nadaljevati, z njim pa naj se ne povezujejo investicije. ZDA naj še nadalje podpirajo program OZN za tehnično pomoč.

Ameriška vlada naj čim bolj bodri zasebne investicije v tujini, ki naj prevzamejo naloge pomoči za gospodarski napredek v tujini. Izvozna — uvozna banka naj še nadalje dovoljuje posojila, ki so v skladu z zdravim kreditno politiko.

Mednarodni žitni sporazum naj se izkoristi za reševanje nujnih žitnih vprašanj, prouči naj pa se tudi umestnost njegove ukinitve v letu 1956. Čimprej naj se odpravi podpiranje cen poljskih pridelkov v raznih oblikah.

Da bi se preprečilo valovanje cen surovinam in dosegla večja ustaljenost svetovnih cen, naj se zrahljajo trgovinske ovire in menja gospodarstvo v raznih deželah.

Zakon z vzdevkom »kupuj ameriško blago« naj se tako spremeni, da lahko predsednik ukine omejitve tega zakona za ponudnike iz tistih držav, »ki ravnajo z ameriškim ponudniki enako kot s svojimi državljanji«. Upoštevati je treba tuje ponudbe, ki ustrezajo vsem pogojem domačih ponudb. Carinska tarifa komisija naj prouči možnost ponostavljenja tarif. Predsednikovo pooblastilo za sklepanje trgovinskih pogodb po zakonu o trgovskih sporazumih naj se »s primernimi jamstvi« podaljša za najmanj tri leta z dostavkom, da lahko predsednik vsako od navedenih treh let zniža carinske tarife postavke za 5%.

Olajša naj se izdajanje potnih dovoljenj in viz turistom. Sedanja prepoved izvoza iz Združenih držav v rdečo Kitajsko in Severno Korejo naj ostane, dokler ne bo odstranjeno sedanje ogražanje varnosti svobodnega sveta. Poveča naj se trgovina z nestrateskim blagom med Zahodno Evropo in sovjetskimi blokom.

Potreben je postopen napredek nasproti zamenljivosti valut, vendar je to v glavnem stvar prizadetih držav. Zamenljivost je nujno potrebna za mnogostransko svetovno trgovino, za ravnovesje v trgovini in za sorazmerno svobodni trg.

Priporočila komisije so izzvala odobravanje v tujih državah zlasti v kolikor gre za znižanje ameriških carin. Toda veliko je vprašanje, v kolikšni meri jih predsednik lahko upošteva, ne da bi izjavil odpor Kongresa in ameriških industrijcev.

Med Vzhodom in Zahodom

PROST IZVOZ GUMIJA V VZHODNE DRŽAVE

Iz Londona poročajo, da bodo v najkrajšem času ukinitelj prepoved izvoza gumija iz zahodnih držav v vzhodne države. Za zdaj bo dovoljen izvoz samo slabših vrst kavčuka. Predsednik velike ameriške družbe »Firestone Tire and Rubber Co.« je izjavil, da je bodočnost naravnemu gumiju zagotovljena. Povpraševanje po gumiju bo v letu 1954 naraslo. Lastniki nasadov naravnega gumija, bodo lahko konkurirali sintetičnemu gumiju. Zaloge naravnega in sintetičnega kavčuka so dovolj velike, da bodo lahko zadostile novim zahtevam industrije. Povpraševanje po novih avtomobilskih obročih bo v letu 1954 še vedno veliko. V finančnem letu, ki se je končalo 31. oktobra je družba prodala za nad eno milijardo dolarjev izdelkov.

ZDA NE DOVOLJO IZVOZA MASLA V ZSSR.

Sovjetska zveza in še neka druga vzhodna država sta se že skoraj pogodili z ameriškim podjetjem »Honey-Mead Company« v Minnesoti za nabavo velikih količin bombažnega olja in masla; gre za količine od 100.000 do 250.000 ton. Z bombažnim oljem razpolaga državna družba »Commodity Credit Corporation«. Sovjetska zveza bi rada nabavila ta živila v skladu s svojim načrtom za dvig življenjske ravni. Nabava blaga naj bi se izvršila iz presežka kmetijskih pridelkov Združenih držav. Prvotno niso ameriški vladni krogi hoteli nič vedeti o zadevi, češ da jim sploh ni znana. Rečeno je tudi bilo, da bodo ZDA zahtevale za plačilo zlato ali strateško blago. Dober teden nato pa so objavili, da je ministrstvo za trgovino prepovedalo izvoz masla v Sovjetsko zvezo. Omenjena ameriška družba je kupila na ameriškem trgu maslo po izredni ugodni ceni.

Gospodarstvo ČSR

Sredi novembra je ČSR zaključila »Indijo trgovinski sporazum«. Po njem bo ČSR uvažala iz Indije miko, bombažno odpadke, šelak, tobak, čaj, droge, železno rudo, rastlinske olje in kože. ČSR bo izvažala surovine za industrijo, kakor za industrijo orodnih strojev, tekstilnih strojev, Dieslovih strojev, traktorjev, za sladkorne tovarne za industrijo strojev za obdelavo lesa, črpalke, kmetijskih in pi. salnih strojev, motociklov, motornih kolov, steklenih izdelkov, keramike itd.

Industrijsko razstavo v Egiptu je priredila ČSR. Razstavljeni so predvsem izdelki lahke industrije, avtomobilskih vozil, strojev za živilsko industrijo in raznih drugih panog.

NEMCI BODO GRADILI AMERIŠKA OPORIŠKA V ŠPANJI

Iz Bonna poročajo, da so nemška gradbena podjetja pozdravila namen ameriške vlade, da bi tudi nemška podjetja sodelovala pri gradnji ameriških oporišč v Španiji. Podjetja računajo, da ne bodo devizne omejitve onemogočile nemškega sodelovanja. Ameriški načrt o gradnji vojaških oporišč v Španiji vključuje tudi graditev avtomobilskih cest med Madridom in Irunom, ki bo dolga 400 km in bo stala okoli 1 milijardo mark, nekaj manj kakor 150 milijard lir. Nekatera nemška gradbeno podjetja so že poslala svoje predstavnike v Španijo.

Amerika bo zgradila v Španiji 4 letalska oporišča. Ameriška vlada je že nakazala prvi obrok 49 milijonov dolarjev; skupni stroški bodo znašali 200 milijonov dolarjev.

ALI BODO UKROTILI „DIVJO REKO“?

Dne 12. sept. 1953 so pretekla tri leta, odkar je sovjetska vlada napovedala začetek velikih del za dograditev uzbekskega prekopa v Turkmeniji. Trdijo, da bi izvršitev tega dela predstavljala izvedbo enega največjih sovjetskih gradbenih načrtov.

Tudi novinarji so opazili, da je sovjetski tisk zamolčal zadnjo obletnico v nasprotju s propagandnimi članki v prejšnjih letih. Zato domnevajo mnogi, da Sovjetska zveza ne nadaljuje več tega dela s prvotno vmeno, ker je posvetila večjo pozornost izvršitvi kakih drugih del. O uzbekskem prekopu se postavljajo razne domneve. Druga poročila namreč govorijo, da dela na prekopu še vedno okoli 10.000 ljudi.

Težave pri gradnji tega prekopa so vsekarj ogromne. Treba je obvladati Amu-Darjo, ki jo imenujejo po pravici »divjo reko«. Se predlanskim je ta mogočna reka, ki teče skozi puščino od Kara-Kuma in Kisil-Kuma v Turkmeniji in Uzbekistanu, prestopila begove in uničila vse sadike začetnega dela za namakanje prostranih step.

Amu-Darja teče danes zahodno od področja, ki so ga že pred tisoč leti označili za zibelko človeštva. Izpod planote Pamirja izvirajo skoraj vse reke, ki tečejo proti Kitajski, Indiji in Sibiriji. Amu-Darja in Sir-Darja pa so se obrnile proti severo-zahodu in se spustile v puščavo; nekdanj sta se zlivali v ogromno notranje morje, katerega ostanki tvorita Kaspijsko in Aralsko jezero. Zlivata se danes v Aralsko jezero. Amu Darja nima stalne struge. Menja jo bolj pogosto kakor koli druga reka na svetu. Turkmenji jo imenujejo »divjo reko«; s seboj valj v dolžino 2.500 km ogromne količine vode. Po strugi, po kateri je še v srednjem veku Amu-Darja tekla proti Kaspiškemu jezeru, teče danes ponikvalnica Uzbeg. Prav po tej strugi gradijo zdaj prekop.

Kanalizacijo Sir-Darje so dovršili že pred začetkom druge svetovne vojne. Pred nekaj leti so se zopet lotili dela ob Amu-Darji. V bližini Tašic-Taša, nekoliko južneje od zlivka Amu-Darje v Aralsko jezero gradijo zdaj pregrado in elektrarno. Od Amu-Darje teče v Aralsko jezero samo toliko vode, kolikor jo potrebujejo za elektrarne. (Aralsko jezero ima površino 63.000 kv. kilometrov in je 30-krat večje kakor Bodensko jezero). Ostalo vodo so speljali v prekop (strugo), ki je dolg 1.100 km in se pri Krasnovodsku zliva v Kaspijsko jezero. Pred izlivom v Kaspijsko jezero se prekop razcepi v mnoge potranske prekope, ki bodo preskrbovali vodo za namakanje pušave Kara-Kum. Za regulacijo vode s potranskih prekopih gradijo dve pregradi: vsaka izmed teh združuje toliko vode, kolikor jo ima Bodensko jezero. Zbrana voda bo postala vir energije za pogon elektrarn in črpalke. Po načrtu naj bi v bližini nastala velika industrijska naselja. Od ogromnih črpalke je spjelna sladka voda po dolgih cevih do Krasnovodska in Kara-Bugaza.

Na področju severno od prekopa in Amu-Darje bodo pridobili okoli 1,3 milijona hektarov zemlje, kjer bodo uredili velike bombažne nasade. Na vmesnem področju bodo pridobili 7 milijonov hektarov zemlje za poljedelstvo in za pašo. Danes se tod razprostirata se blato in pesek, ki ga je nanosila Amu-Darja. Postranski prekopu bodo namakali nadaljnjih 800.000 hektarov zemlje, ki jo bodo pridobili južno od prekopa. Po načrtu bodo tu zgradili nova industrijska naselja.

PO SVETU

TRZASKO VPRAŠANJE TUDI V BERLINU

Dne 25. januarja so se sestali v Berlinu zunanji ministri ZDA, ZSSR, Vel. Britanije in Francije — Dulles, Molotov, Eden in Bidault. Dosegli naj bi sporazum glede združitve Vzhodne in Zahodne Nemčije in o avstrijski mirovni pogodbi. Američani in Rusi se bodo pogajali tudi o uporabi atomske sile. Na konferenco je poslala svojega opazovalca tudi Jugoslavija, ker gre za usodo njene sosedne Avstrije in Koroske, kjer živi tudi naš narod. Tudi Avstrija je poslala na konferenco svojega opazovalca.

Trzasko vprašanje ni uradno na dnevnem redu konference, pač pa bodo tudi o njem govorili nekako mimogrede.

DVE KATOLIKSI STRANKI V ITALIJI?

Rimski dopisnik nemškega časopisa »Frankfurter Allgemeine« poroča, da je De Gasperi organiziral demokršćansko stranko po vzoru nemškega centra, predvotne katoliške stranke v Nemčiji; ta je branila koristi katoliškega dela Nemčije. Toda današnjim razmeram v Italiji ne ustreza več sedanja enotna katoliška stranka, ki je dejansko razcepljena v dve krili, v desnico in levo. De Gasperijevi načrti niso povsem znani — vendar trdijo, da je sam mnenja, da bi bilo bolj koristno, da bi se stranka razceplila ter bi stopile pred volilce dve katoliški stranki, ločeni samo politično, ne pa kulturno.

Novo italijansko vlado je sestavil Fanfani. Sestavljena je samo iz krščanskih demokratov, čeprav nimajo ti v parlamentu večine. Zato se Fanfani pogaja s Saragatovimi socialisti glede sestave vladnega programa, da bi socialisti lahko glasovali za vlado. Prejšnji predsednik Pella se je naslanjal na monarhiste, ki vlečejo na desno. Socialni demokrati se obotavljajo.

VOJNE NE BO

Ameriški novinar Henry Shapiro, ki je 30 let živel v Moskvi in se nedavno vrnil s svojo ženo Rusinjo v ZDA, trdi, da je Malenkova vlada po Stalinovi smrti usmerila svoj ogledni politični in gospodarski stroj naznotraj — k notranji pomirnitvi in zadovoljitvi ruskega potrošnika, se pravi, k povečanju proizvodnje potrošnega blaga in izboljšanju kmetijstva. Zato današnja ZSSR noče vojne in je s mnogo let ne more sploh tvegati. To je splošno mnenje tudi tujih diplomatov v Moskvi.

FRANCO SE JE OPOGUMIL

Po dolgem oklevanju so se Američani odločili, da zgradijo v Španiji letalska in pomorska oporišča proti Sovjetski zvezi. Sama letalska oporišča bodo stala okoli 20 milijonov dolarjev, ki jih prejme Španija. Franco se čuti vsekarj močnejšega. Zato demonstrirajo njegovi študentje po španskih mestih in zahtevajo od Angležev Gibraltar. Vse kaže, da Španci, ki vladajo v zahodnem predelu Maroka, hujskojo Maročane proti Francozom v vzhodnem Maroku. Zato so Francozi poslali v Maroko vojne ladje, v Madrid pa protetno noto. Francozi so že prej Maročane razdražili z odstavitvijo sultana in ga pregnali na otok Tahiti, na njegovo mesto pa postavili novega. Angleška vlada je protestirala v Madridu, zaradi načenja gibraltarskega vprašanja.

NESPAMETNA POLITIKA NA KOROSKEM

Slovenski koroški listi opozarjajo dunajsko vlado, da ni politično modro uničevati slovensko ljudsko šolstvo (dvojezične šole) prav v trenutku, ko avstrijska javnost protestira proti italijanski raznarodovalni politiki na Južnem Tirolskem. Treba je tudi koroškim Slovincem priznati pravice, ki jih Avstriji zahtevajo za svoje rojake pod Italijo. Na dvojezičnih šolah nečajo namestiti niti tistih slovenskih učiteljev, ki so dovršili učiteljske študije, pač pa poučujejo na teh šolah učitelji, ki ne obvladajo slovenskega jezika. Niti nadzorniki teh šol ne govorijo slovenski.

Socialni UTRINKI

VEC VDOV KOT VDOVCEV. Podatki, ki jih je zbral ameriški statistični urad kažejo, da je v Združenih državah več kot 7.500.000 vdov in da pride na vsake tri vdove samo po en vdovec. Glavni vzrok te razlike je dejstvo, da je umrljivost moških večja kot žensk. Poleg tega pa se več vdovcev kot vdov poroči drugič. Ponavadi si izberejo novo življenjsko družico, ki je od pet do deset let mlajša od njih.

ŠTEVILLO AMERIŠKIH DEKLET, KI SE POROČILO MLADE, SE VEČA. Na podlagi podatkov ameriškega statističnega urada so ugotovi, da se število deklet, ki se poročijo mlade, stalno večja. Danes so od vsakih štirih žensk v starosti od 20 do 24 let tri poročene, medtem ko je bila leta 1940 samo ena.

RADIJSKE PREDAVATELJICE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH. Na ameriških radijskih postajah redno predava več kot 800 predavateljic. Vsebinska njihovih predavanj je zelo pestra in zanimiva. Predi se na področje domaćih in tujih političnih dogodkov, umetnosti, slovesne ter kuharske umetnosti in gospodinjstva na splošno.

V petinajstih letih se je prebivalstvo glavnega mesta Brazilije Sao Paulo podvojilo ter tako naraslo od 1,3 na 2,6 milijona. O tem temo pravijo, da se v njem vsakih 5 minut dogradi ena stavba.

Jugoslavija med prvimi proizvajalci bakra

Baker tudi v Majdanpeku

V kratkem bodo v borskem rudarskem bazenu v Jugoslaviji pričeli z graditvijo novih objektov. V načrtu je, da se do konca 1957 zgradijo nova tovarna žveplene kisline, topilnica, tovarna umetnih gnojil, flotacija in več drugih manjših objektov. V Majdanpeku nameravajo odpreti nov rudnik bakra.

Za graditev teh objektov bodo investirali okoli 20 milijard dinarjev. Z investicijo tega denarja se bo pridobivalo bakra podvojilo, kmetijstvo pa bo dobilo nad 570.000 ton umetnih gnojil. S pripravljalnimi deli za otvoritev novega rudnika v Majdanpeku so pričeli že leta 1952. Nova topilnica bo predelovala rudo iz Bora in Majdanpeka ter dajala letno okoli 55.000 ton bakra. Glavna potrošnika tega bakra bosta nova tovarna kaplov v Svetozarevu in valjarna bakra v Sevojni.

Pričeli bodo izkoristiti tudi dim iz dimnika topilnice, oziroma pline v tem dimu, ki sicer napravijo veliko škodo. Izkoristili jih bodo za proizvodnjo žveplene kisline, ki bo dosegla okoli 230 tisoč ton. Za prevažanje bakrovega koncentrata iz Majdanpeka v Bor bodo sedanjo ozkotirno progo razširili na normalnotirno.

Hidesabu o Kurushima, tehnični svetovalec Združenih narodov in ravnatelj velike japonske rudarske družbe, ki po nalogu OZN proučuje jugoslovansko rudarstvo, je obiskal tudi Majdanpek in izjavil, da ima Majdanpek zelo veliko zalogo surovin, tako da bo lahko pri doboval njegov rudnik okoli 30.000 ton bakra na leto. V Majdanpeku je tudi rudnik pirita, Majdanpeške rude so zelo komplicirane — oksidne in sulfidne. V okolici Majdanpeka naleti na limonit (FeO₃ · NH₂O), hematit (Fe₂O₃), sfalerit (ZnS), galinit (PbS) itd. Zelo je razširjena bakrena ruda, ki splošno vsebuje okoli 1% bakra. V ZDA obdelujejo bakreno rudo, ki ima še manj bakra kot ta; kljub temu se delo izplača.

Ze Rimljani so pridobivali v Majdanpeku zlato in srebro. V nadaljnjem razvoju burne balkanske zgodovine so rudnik izkoristili razni narodi: kakor Turki in Avstrijci pa so ga nato zopet opustili. Zadnja leta so izkoristili Majdanpek kot rudnik pirita. Ko je začel pešati so ga hoteli že opustiti, končno pa so najnovejša raziskovanja odkrila velike zaloge bakrene rude. Tako bodo Majdanpek kmalu ustvili med največje proizvajalce bakra na svetu.

JUGOSLOVANI GRADIJO

Pristanišče Kardeljevo

Novo luko na jugoslovanski jadran, ski obali Kardoeljevo (poprje Ploče) gradi nad 3000 delavcev. Po načrtih bo imela transportna luka 4800 metrov obale, potniška pa 2000. Računajo, da bo letos promet v tej luki za 500.000 ton. Luki je zagotovljena bodočnost, ker so razdalje od važnih industrijskih središč in rudnikov krajše kakor do drugih luk. Tako potuje tovor iz Bora v Kardeljevo za 234 km manj kakor na Reko; prihranek znaša 1241 din pri toni; iz Trebeže pa kar za 267 km manj s približno enakim prihrankom. V znano industrijsko središče Zenico je slo skozi Kardeljevo že okoli 60.000 ton opreme. Težave, s katerimi morajo računati pri gradnji, niso majhne. Da bi do konca izgradi, doli tovarno obalo, bodo morali odstraniti hrib Zmjinjo, ki obsega 400.000 kub. metrov. To je samo del 1.300.000 kubikov, kolikor zemlje bo treba po načrtu izravnati.

Jugoslovanska armada bo gradila ceste. Pred proslavo »Dneva jugoslovanske ljudske armade« (22. dec.) so objavili, da bo jugoslovanska vojska zgradila v letu 1954 okoli 110 kilometrov novih cest, ki bodo bolje povezale Srbijo in Makedonijo. Vojaki so že pomagali pri gradnji avtomobilske ceste Zagreb-Beograd in železnico Samac-Sarajevo.

Pristanišče v Siriji

Poleg del, ki so si jih zagotovila jugoslovanska podjetja na Blžnjem vzhodu in ki smo jih navedli v zadnji številki našega lista, omenjamo danes gradnjo nove luke v Latakiji v Siriji. Promet iz Sirije se po večini razvija skozi Bejrut, ki pripada državi Libanonu. Nova luka v Latakiji bo imela 5 pristajališč, v katerih bodo pristajale največje ladje. Zgradili bodo tudi valolom, ki bo dolg 1,5 km, širok 12 m in visok (iznad morja) 5 metrov. Globina morja bo znašala okoli 18 metrov. Za zgraditev teh del bo treba spustiti v morje 1.300.000 kub. metrov skalov in kamenja. Cement in les bodo pripeljali iz Jugoslavije.

»Messaggero Venetico« iz Vidma se čudi, kako je mogoče, da je Jugoslavija izvajevala to delo na mednarodni dražbi, ko vendar zahteva mnogo tehničnega znanja in opreme (bagrov, piavlov, vlačilcev itd.). Pač znamenje, da list ne sledi gospodarskemu razvoju v Jugoslaviji.

(Sirija ima okoli 4 milijone prebivalcev, ki žive na površini 181.337 kv. kilometrov. Sirci se bavijo pretežno s kmetijstvom. Pridelujejo zlasti pšenico in tudi bombaž. Izvažajo razna olja, živino in kože).

GRADITEV NOVE GORICE

Izdelan je bil načrt za graditev Nove Gorice v letu 1953. Dokončali bodo panovski predor in z novo cesto poveali Sempter z Novo Gorico. Uprava državnih železnic je že pričela graditi dva bloka ob Kardeljevem drevo-redu. Podjetje »Primorje-export« bo zgradilo večji stanovanjski blok za svoje uslužbenke. Mestna občina bo dogradila sedemnajsti blok s 24 stanovanji. Livarna Struželj bo pričela graditi nove obratne prostore. Pospešili bodo zlasti zasebno gradbeno delavnost. Zasebniki dobijo parcele, ako se obvežejo, da bodo v določenem času gradili na njih.

Prodaja jugoslovanskih izdelkov v Londonu. V Londonu se zelo zanimajo za izdelke jugoslovanske domače obrti, zlasti za usnjene izdelke in preproge. Zato bo neka londonska tvrdka v prostorih jugoslovanskega turističnega centra vodila v lastni režiji trgovino z izdelki jugoslovanske domače obrti.

nase enje

Za zaveso trzaskega vprašanja

Zadnja številka ameriškega političnega časopisa »Time«, ki ga izdaja Mr. Boothe Luce, mož ameriške poslanice v Rimu Clare B. Luce, je posvečena predsedniku ZDA, Eisenhowerju. Časopis prinaša tudi slike iz družinskega življenja predsednika Združenih držav, Tridjo, da se je Eisenhower med volilno agitacijo za predsedniško mesto naslonil na soproga ameriške poslanice v R.m.u, ki razpolaga še s časopisom »Life«. Boothov časopis imajo milijonsko naklado. Vse vpliv svojega tiska je Mr. Boothe zastavil za Eisenhowerjevo izvolitev. Sam je večkrat Eisenhowerjev gost. Po tej zvezi lahko vpliva ameriška poslanica na washingtonsko politiko nasproti Italiji, a si je hkrati tudi utrdila svoj položaj v Rimu. Glasovi o njenem odnosu so vseskar preuranjeni. Kako dobre veze ima ga Luce s samim Eisenhowerjem, dokazuje okolnost, da je v času, ko je bila zaradi mobilizacije italijanske in jugoslovanske vojske trzaska kriza na vrhuncu, iz Rima telefonno poklicala kar Eisenhowerja in je s tem preskočila svojo starišino zunanjega ministra Dullesa, da bi pomagala Italiji.

O razvoju trzaskih krize poroča italijanski zunanji politični časopis »Relazioni Internazionali« (16. jan.), ki navaja omenjeni dogodke, še nekatere druge zanimive podrobnosti tiza diplomatskih kulis. Ko je bila ga. Luce med božičnimi prazniki v Washingtonu, je v svojih razgovorih z ameriški državniki opozarjala na težave italijanskega zaveznika in jih še prea Peltovim padcem svarila, da pride lahko vsak trenutek — Italiji do vladne krize. Navajala je, da se Italijani cuti zapostavljene ne samo, ker jim zahodne države še niso izročile Trsta, temveč tudi, ker jim ZDA niso dale dovolj gospodarske pomoči in ker niso sprejele dovolj italijanskih izseljencev. Ameriški diplomati bi skoraj dali prednost Grčiji, Turčiji in celo Jugoslaviji pred Italijo. Pri opisovanju težav teškega italijanskega položaja je ga. Luce pomagal izbruh vladne krize v Rimu. (Celo angleški listi so ugotovili, da je italijansko krizo izzvala notranja socialna napetost in spor v demokršćanski stranki med tepeco in desnico, ne morda trzasko vprašanje. Pripr. ur.) poslanica Luce je seveda izkoristila rimsko krizo, piše omenjeni časopis, da bi dokazala, da so bila njena napovedovanja točna. Kot učinkovito združil proti krizi je ameriškim državljanom priporočila: Povečanje neposredne gospodarske pomoči in vojaških naročil off shorea Italiji ter novo proučitev trzaskega vprašanja. Sele po tem alarmu ga. Luce so v Washingtonu spoznali, da je Italija res potrebna večje gospodarske pomoči.

Ga. Luce je počivila trzasko vprašanje. Važna je okolnost, da je bilo to storjeno dober teden pred berlinsko konferenco. S tem je preprečila, da bi pred vprašanjem dali prednost drugim — važn jšim vprašanjem. Časopis Relazioni Internazionali poroča dalje: 6. januarja se je Luce sestala z Eisenhowerjem, 8. januarja sta angleški in ameriški poslaniki obiskala jugoslovanskega zunanjega ministra Popovića. To je bil prvi rezultat »požitve« trzaskega vprašanja. Ta korak je bil splošnega značaja in vester nekaterih demokršćanov, da gre za Bldautone poizvedbe, je preuranjena. Edino, kar je verjetno, je to, da je bila konferenca petih sneta z dnevnega reda — ker se je Jugoslavija noče udeležiti.

Mnenje drugih

ITALIJANSKA DEMOKRACIJA BREZ KORENA

Rimski dopisnik nemškega lista »Stuttgarter Zeitung« dr. Fritz Gordian je mnenja, da italijanska demokracija nima globokih korenin, kakor na primer francoska ali angleška. Zadnji dve sta vstali iz kravih revolucij, medtem ko to ni mogoče reči o italijanski. Ideje italijanske risorgimento so ostale med razumniki in pesniki ter niso prodrele med množico. Ideji partizanstva, ki se je razvilo med vojno v planinah, ni bilo mogoče uresničiti, ker so to preprečile vladajoči. Po vojni je sicer naradni dohodek narasel, toda obogateli so samo nekateri ljudje; dobrine niso bile pravilno razdeljene.

VSAK V SVOJEM JEZIKU

Pravilnik republiške skupščine LR Slovenije določa: Vsak poslanec ima pravico govoriti v jeziku svojega naroda. Govori v jeziku narodnih manjšin se prevedejo na slovenski jezik.

Uspešno vrtanje za petrolejem

Pridobivanje petroleja v Jugoslaviji naraslo

Iz Jugoslavije poročajo, da je imelo podjetje »Naftaplina« v vitanini Sumečani v bližini Kloštar-Ivanica izredno srečo: izbruhnil je na dan plin metan s pritiskom 70 atmosfer, ki je dvignil plin v pesek 100 metrov v višino. Delavci so komaj preprečili, da ni prišlo do požara. Sodijo, da je to največji izbruh plina metana v Jugoslaviji, obenem pa, da gre za najbogatejšo nahajališče metana, ki ga bodo v bodočnosti lahko izkoriščali.

Pridobivanje zemeljskega plina metana je povezano s pridobivanjem petroleja. Tudi na tem področju so izredni povojni napori Jugoslavije obrodili obojen sad. Že leta 1946 se je Jugoslavija lotila sistematičnega vrtanja in iskanja petrolejskih ležišč. Danes že lahko pokaže s statističnimi podatki na svoj uspeh.

Pridobivanje surovega petroleja se je dvignilo od 28.835 ton v letu 1946 na 151.537 v letu 1952. Po podatkih za julij 1953 se je mesečno pridobivanje surovega petroleja dvignilo na 14.000 ton. Računajo, da je proizvodnja v letu 1953 dosegla okoli 460.000 ton. Lanske leto so zlasti mnogo vrtali na dveh mestih v Banatu blizu romunske meje. Na uspeh računajo tudi v Črnigori.

Nafta iz jugoslovanskih vrelcev krije danes okoli eno tretjino zmogljivosti jugoslovanskih rafinerij. Rafinerije morajo torej uvažati petrolej iz tujine. Narasčajoča industrializacija postavlja iz dneva v dan nove zahteve po večjih količinah petroleja. Upoštevajoč te zahteve se tudi zmogljivost samih čistilnic veča. Tako je v načrtu, da se bo zmogljivost jugoslovanskih petrolejskih čistilnic povečala od današnjih 580.000 ton letno na 900.000 ton do konca leta 1955.

Kako je narasla proizvodnja jugoslovanskih rafinerij, nam nazorno pokažejo naslednji podatki. Pred zadnjo svetovno vojno, to je leta 1939, so jugoslovanske rafinerije proizvedle 1.112 ton čistega petroleja in vsega predelale 97.333 ton nafte. Rafinerija v Bosanskem Brodu je bila med vojno hudo poškodovana. Njeno zmogljivost nameravajo dvigniti na letnih 400.000 ton. Nemška uprava je med svetovno vojno pričela vrtati v Sloveniji in na Hrvaškem. Pridobivanje nafte se je med vojno dvignilo samo na 65.000 ton.

Vzporodno napreduje tudi pridobivanje zemeljskega plina. Leta 1939 so v Jugoslaviji pridobili okoli 26.000.000 kubnih metrov metana, leta 1952 pa že okoli 137.000.

OTVORITEV NAJVEČJEGA BRITANSKEGA PETROLEJSKEGA DOKA S 26.000 ton surove nafte iz Kuvalta je 28.000-tonska britanska petrolejska ladja nedavno počasi s pomočjo dveh vlečilev zaplula v novi petrolejski dok

DENAR

Vzhodna marka v tujih valutah. Kako smo že poročali, je vlada Vzhodne Nemčije 1. novembra 1953 postavila novo paritetno vzhodne nemške marke na vrednoti zlatu in tako dvignila njeno vrednost nasproti tujim valutam. Vrednost vzhodne marke je bila določena na 0,399 grama zlata. Tako je n. pr. en rubelj stl poprej 0,8319 vzhodne nemške marke, po 1. novembru pa stane sama 0,5556 DM. Na tej podlagi je vlada določila nove tečajne vrednosti marke nasproti tujim valutam, ki veljajo za obračunavanje potnih stroškov, in sicer do konca leta 1953.

Ti. tečajni so:		
Država	Tuja valuta	Vzh. M
Vzhodne države		
Bolgarija	levov 100	32,68
Poljska	zlotov 100	55,56
Romunija	lejev 100	19,84
Češkoslov.	kron 100	30,86
Madžarska	flor. 10	18,93
Sovjetska zv.	rubelj 1	0,56

Zahodne države:		
Belgija	frankov 100	4,44
Danska	kron 100	32,17
Finska	f. mark 100	0,97
Francija	frankov 100	0,63
V. Britanija	funt št. 1	6,22
Italija	lir 100	0,40
Holandija	gold. 100	58,48
Norveška	kron 100	31,11
Avstrija	šil. 100	8,55
Svedska	kron 100	42,96
ZDA	dolar 1	2,22

Zahodni državni ugotavljajo, da ti tečajni ne ustrezajo dejanski kupni moči vzhodne marke na mednarodnem trgu. Njena kupna moč je manjša. Previsoki tečaj vzhodne marke bo oviral izmenjavo med Vzhodno Nemčijo in vzhodnimi državami. Nemško blago se je za države podražilo. Poravnava trgovinske izmenjave med vzhodnimi državami se vrši v rubljih. Značilna za novo gospodarsko politiko Vzhodne Nemčije je okoliščina, da se je s povišanjem vrednosti marke zvišala kupna moč državljanov na notranjem trgu in tako ustvarila možnost za naraščanje potrošnje.

Devize v Zah. Nemčiji. Bank deustcher Laender obračunava tuje valute po naslednjih tečajih: 1 egipčjski funt 12,05 DM denar (G pomeni Geld) in 12,07 DM deviza (B pomeni Brief); 100 italijanskih lir 0,67 DM G in 0,673 DM B; 100 jugoslovanskih dinarjev 1,398 DM G in 1,402 DM B; 100 avstrijskih šilingov 16,15 DM (povprečna vredn.); 100 portugalskih eskudov 14,59 DM G; 14,63 DM B; 100 grških drahm 0,014 DM G.

Blokirane marke proste. Vlada Zah. Nemčije je deloma odpravila blokado računov v blokiranih markah (Sperrmark). Lastniki teh računov bodo lahko vsak mesec prenesli v tujino 500 mark za svoje lastno vzdrževanje. Lastniki manjših računov, ki ne presežejo 10.000 mark (dne 31. dec.), bodo lahko zahtevali prenos vsega zneska. Prenos se bo izvršil po uradnem tečaju 23,8 dolara za 100 mark. Ta rešitev je ugodna, saj je bil svobodni tečaj »Sperrmark« 18,70 do 18,80 dolara za 100 mark. Marca 1951 so bile blokirane marke vredne na svobodnem trgu samo 10 dolarjev. Po podatkih zavoda »Deutsche Industrie Institute« v Koelnu je Nemčija dolžna okoli 40 milijard nemških mark za svoje zunanje dolge. Pri tem ni všteta obveza za odškodnino Izraelu.

Italijanska vlada bo branila lito. Italijanski finančni minister Vanoni je izjavil, da italijanska vlada ne namerava povzeti denarnega obkosa s tiskanjem novih bankovcev. Obramba lire je osrednja točka italijanske finančne politike.

v bližini starodavne vasi Eastham, kjer se manchesterski plojni prekop stika z ustjem reke Mersey. Ko je ladja pretrgala trak, ki je bil napet čez novi dok, je bil uradno odprt dok skrajlice Elizabete II, ki je največji petrolejski dok v Vel. Britaniji.

Dela na njem so trajala štiri leta. V tem času so izkopali več kot 2.300.000 kubnih metrov zemlje in skalovja ter povabili 400.000 kubnih metrov betona. Novi dok, ki je stal z vsemi pomožnimi napravami skoro 10 milijonov funtov (okoli 16 milijonov lir), je tako velik, da v njem lahko hkrati pristanejo štiri ladje, ki imajo skupno naloženih 100.000 ton nafte.

Danes pretega zmogljivost britanskih petrolejskih čistilnic v veliki meri potrošnje britanskih petrolejskih izdelkov, tako da je izvoz dvajstokrat večji kot v letu 1938. Britanska petrolejska industrija zavzema danes po proizvodnji četrto mesto na svetu. Približno dve tretjini surove nafte dobiva iz dežel Srednjega Vzhoda.

NAJVEČJI PETROLEJSKI VOD NA SVEU PRICEL OBRTOVATI. Nedavno je po novem več kot 2.700 km dolgem petrolejskem vodu iz Edmontona, glavnega mesta pokrajine Alberta, v kateri se raztezajo najobsežnejša kanadska petrolejska polja, do Sarnije, v pokrajini Ontario, ki je važno središče za rafiniranje nafte, prišla prva surova nafta. Začasna zmogljivost novega voda znaša 182.000 sodčkov dnevno, sčasoma pa jo bodo povečali na 300 tisoč sodčkov dnevno. Za pot iz Edmontona do Sarnije je nafta potrebvala približno 2 meseca. Z otvoritvijo novega voda se je tudi proizvodnja surove nafte v pokrajini Alberta povečala za skoro 12.000 sodčkov dnevno, v bližnji bodočnosti pa se bo povečala tudi zmogljivost petrolejskih čistilnic v Sarniji.

PETROLEJSKA PROIZVODNJA PO PODJETJIH

Italijanski petrolejski trg obvladajo danes naslednja podjetja: Esso-Standard, Shell, Agip, Aquila, Petrochemical, Vacuum, Permolan in APT. V juliju, in avgustu so omenjene družbe prodale na italijanskem trgu naslednje količine bencina: Esso-Standard okoli 58.600 ton, Shell 46.000, Agip 42.000, Aquila-Sapaa okoli 16.000, Pe-

trolealtex 11.500, Socony-Vacuum 10.200, A.P.I. 6.000 in Permolio 3.600 ton. Podjetja si prizadevajo, da bi čimbolj izpopolnila svoje izdelke in povišala število oktanov. Esso proizvaja bencin, ki doseže 88-90 N.O. in pripravlja novo vrsto »Super-Esso«, ki ga uporabljajo samo pozimi. Običajni bencin Esso na trgu je 74-76 N.O. Družba je opustila proizvajanja 70-72 N.O. V tem letu je svojo prodajo povečala za 16%.

Shell je sklenila sporazum s Condorom, ki bo dobavljala super-bencin 87-89 N.O. Bencina 70-72 N.O. ne proizvaja več. Agip prodaja poleg običajnega bencina bencin pod imenom super-cortemaglore 90 N.O. Aquila ima poseben proizvod pod imenom »Super-aquila«, ki ga proizvaja v tržaški (žavelski) čistilnici in ima 87-88 oktanov. Aquila je povezana s Sapao.

IZKORISČANJE METANA V ITALIJI

Poročila izvedencev cenijo, da so lani v Italiji pridobili 2,3 milijarde kub. metrov zemeljskega plina (prejšnje leto 1,4 milijarde). Cene enega kubnega metra znaša povprečno 97 lire. Odjemalci večjih količin plačajo še nekaj manj. Izračunali so, da stane ista količina kalorij, ki jo pridobimo iz zemeljskega plina, 80% manj kakor enaka količina karpin, pridobljena iz črnege premoga.

MEDNARODNO IZKORISČANJE PERZJSKEGA PETROLEJA

Po posredovanju Američanov bo prišlo do sporazuma med angleško in perzijsko vlado glede izkoriščanja perzijskih petrolejskih vrelcev, ki ji bilo odvzeto Anglo-iranski petrolejski družbi, na naslednji podlagi: ustanovi se konzorcij velikih petrolejskih družb Anglo-Iranian Oil Company, Shell, Société Française des Pétroles, Standard Oil Company, New Jersey, Gulf Oil in Sun Oil Company. Konzorcij bo izkorisčal petrolejske vrelce. Tuje valde priznajo izvršeno nacionalizacijo vrelcev in rafinerij. K odškodnini Anglo-Iranian Company bo prispevala perzijska vlada in omenjeni konzorcij.

»AQUILA« SE POVEČA

Zavelska petrolejska čistilnica »Aquila« bo razširila svoj obrat, za kar bo prejela ogromno posojilo 1.250 milijonov lir iz Marshallovega sklada, se pravi od Zavezniške vojaške uprave.

Mednarodna trgovina

TRZASKI LESNI TRG

Povpraševanje po žaganem lesu je v Trstu nekoliko naraslo. Za les se zanimajo zlasti trgovci iz Italije, ker bi radi dopolnili svoje zaloge in računajo, da se bodo cene ucvrstile. Vse kaže, da nimajo Avstrijci dovolj blaga na razpolago; z druge strani se ni povsem jasna jugoslovanska izvozna politika. Verjetno bo Jugoslavija pospešila izvoz, da bi zboljšala svojo trgovinsko bilanco.

Avstrijsko blago, t. j. postaja Trbišč se prodaja po starih cenah: jelove deske 0-III 23.000-23.500, III 20.200-500, III-IV 18.190.000; tramovi 12.500. Proti izročitvi v lesnem pristanišču v Trstu (ocarinjeno blago) so cene naslednje: avstrijski tumbante 29-29.500, III 24-25.000, tramovje 16.500-17.000; jugoslovanski tumbante 28-29.000 kub. m, gradbeni les III 24-25.000 in tramovje 16.500-17.000 lir.

Romuni so zaključili več kupčij z Levantom po 33 do 35 dolarjev za blago fob Crmo Morje; ta cena ustreza približno ceni 37-39 dolarjev c/c prihod in je nižja v primeri s srednjeevropskimi cenami. Blago običajne izbire Levant stane v Trstu v lesnem pristanišču fob 38-39 centimetrov po 36-37 dol. Čehi so prodali v Levant nekaj lesa po 37 dolarjev fob Trst.

IZVOZ LESA IZ NORVEŠKE USTAVLJEN

Norveška je do nadaljnjega ustavila izvoz lesa, ker so nastale težave z notranjo preskrbo. Ministrstvo za kmetijstvo hoče najprej ugotoviti, kakšne so zaloge lesa. Šele nato bo izdalo nove uredbe o izvozu. Leta 1953 je izvoz norveškega lesa dosegel po letu 1940 vrhunec; izvozili so 45.000 standardov po večini žaganega lesa.

IZMENJAVA JUGOSLAVIJA-ITALIJA ZOPET NORMALNA

Jugoslovansko-italijanski trgovinski sporazum je bil podaljšal do konca tekočega leta brez bistvenih izpremenb. Povečan je bil le kontingent celuloze, ki jo uvažata Italija iz Jugoslavije, in sicer za 5.000 ton.

Italijanska diplomacija je skušala popraviti vtis, ki ga je v zunanjem svetu napravila zaradi prepovedi izvoza v Jugoslavijo (28. okt.), da bi tudi gospodarsko pritiskala na Jugoslavijo zaradi tržaškega vprašanja, in sicer z izjavljanjem, da gre samo za prepoved izvoza strateškega blaga in za omejitve v čisto omejen obsegu. Dogovor o umaknitvi čet z meje je vseboval tudi dogovor o ukinitvi vseh omejitev glede izvoza v Jugoslavijo. V resnici pa je bil odlok o dokončni ukinitvi vseh omejitev izvoza izdan šele 15. januarja. Komentarji italijanskih gospodarskih listov dokazujejo, da ni šlo samo za omejevanje izvoza strateškega blaga. Listi navajajo, da bodo zadnje omejitve padle v trenutku, ko bo ministrstvo za zunanjo trgovino brozjavilo sporočilo carinarnicam nova navodila kar je bilo medtem gotovo že storjeno.

V primeri s položajem pred podaljšanjem trgovinskega sporazuma so nastopile nekatere manjše izpremembe. Zda ni vjen potrebno ministrstvo izvozni dovoljenja (licenca) za izvoz srednjega blaga: boraksa, lakov vseh vrst, zdravil, tudi sulfamidov in antibiotikov, verig in verižnih transmisij. Glede izvoza v Italijo je zdaj potrebno uvozno dovoljenje od ministrstva za uvoz celuloze »lafranega«; ni pa potrebno več uvozno dovoljenje za uvoz suhih gob, korenja suhe cikorkije, celuloze in drobnobitne mesa. Sveže ribe se lahko uvažajo skozi carine S. Benedetto del Tronto, Ancona, Rimini, Bari, Trst (po 500 ton) skozi Benetke in Porto Nogaro (vsaka po 250 ton).

Omejevanje uvoza konj. Po najnovjšem odloku italijanskega ministrstva za trgovino je zdaj potrjen uvoz konj iz Jugoslavije, Madžarske, Romunije in Poljske, kakor je bilo že potrebno takšno dovoljenje za uvoz govejve živine, prašičev in mesa.

ZA 20 MIL. DOL. AMERISKIH PRIDELKOV ZA ITALIJO

Po prvotnem sklepu naj bi Amerika nakazala za 10 milijonov dol. kmetijskih pridelkov iz lanskega presežka. Na prošnjo italijanske vlade so zvišali nakazilo na 20 milijonov. Gre za dobavo tobaka, bombaža in živalskih maslobo. Zita Italijani ne marajo, ker so ga lanko zelo dovolj pridelali. Italija bo plačala v lirah. Sporazum se ni bil došen glede vprašanja, v kakšen namen bodo Američani potrošili lire. Italija ne želi, da bi z njimi plačali vojaška naročila, ker jih Amerika plačuje v dolarjih, pač pa je njena želja, da bi z njimi plačali nova naročila pri italijanski industriji.

Dne 1. februarja bodo v Italiji nekoliko znižali železniško tarifo za prevoz potnikov na progah nad 800 kilometrov in za prevoz blaga nad 1.000 km.

Primanjkljaj v italijanskem proračunu 1945/56 bo znašal 362 milijard (2.433 milijard dohodkov in 2.071 izdatkov) in je nekoliko manjši od lanskega.

GLAVNO RAVNATELJSTVO ITALIJANSKIH CARIN

Je sklenilo, da ne bo do nadaljnjega izdajalo licenc za prevoze skozi carinarnice v Trbižu in Pontebri, ker je zaradi preobremenitve nastal zastoj na teh carinarnicah.

PASIVNOST ITALIJANSKE TRGOVINSKE BILANCE

Vse pretečeno leto se je Italija trudila, da bi kolikor mogoče bolj omejila svoj izvoz, hkrati povišala izvoz in s tem izboljšala stanje svoje trgovinske bilance. To se ji, kakor izkazujejo najnovejšie statistike prvih 10 mesecev, ni posrečilo, dati je njen izvoz od marca 1953 z izjemo v juniju do vsakega oktobra stalno padel in čeprav je njen izvoz od marca dalje stalno napredoval.

Tako je v razdobju od lanskega januarja do oktobra dosegla vrednost uvoza 1.230.804 milijonov lir, vrednost izvoza pa 746.555 milijonov, kar pomeni, da je znašal pasivni saldo za Italijo 484.249 milijonov lir.

XXXIV.

TO SO MORNARJI!

Po končanem ogledu ladje in požadrenem napitku nas je prijazen upravniki otko povabil na kopno, da si ogledamo naselbino in se spoznamo z življenjem v njej.

Za trenutek mi je zmanjkalo sapa, ko sem skočil v upravnikov dvije poskakujoči čolni. Isto sta mi kasneje priznala drugi častnik in potnik Stefan, ki sta me spremljala. Ko je čoln za trenutek obstal na visokih, penečih se grebenih oceanskog valov, sem se zaskrbljen osiral v črne pečine na obali, od katere se je besno zaganjala morje. Skrbelo me je, kako bomo pristali, medtem ko je naš gostitelj s smehom na ustih brezbržno krmaril čoln v njegov nenavaden pristan. Pridržali smo se mestu, kjer je bila v živo skalo vklesana majhna ploščad, od nje so vodile trnje navzgor ozke stopnice, tudi te vzdolžbene v vulkanosko pečino.

Nikakor mi ni šlo v glavo, kako so ti večji pomorščaki nameravali pristati ob omejenih ploščadi, kamor so se v enakih presledkih zaganjali pečeni se valovi in povzročali takšen trus, da smo se lahko sporazumevali samo s kričanjem.

Garcia je medtem stoje krmaril čoln in dajal z roko znake veslalom. Ko smo se že toliko približali ploščadi, da nas je že bilo ločilo samo deset metrov razbeselega morja, je Garcia po krmni čolna vrzel malo sidro, dočim je krepak črnc na klirnu zagnal močno vrz drugemu, popolno, na golemu črncu, ki nas je pričakoval na ploščadi. Sidro je v pesku pod skalami dobro prišlo in čoln je močno poskakujčo obstal v dolženi od-

Z vinom se da zaslužiti

Vino in vermut predstavljata v izvozu Italije postavko, ki je velikega pomena za njeno trgovinsko bilanco. V razmerju z izvozom vina od januarja do oktobra 1952, ki je znašal 854.599 hl, se je lani ta znižal na 821.793 hl. Toda povšanje cene na trgu je izravnalo dejale količine izvoženega blaga; kajti od lanskich 7.280 ml. lir se je dvignil izkupček na 7.977 ml. lir. Nasprotno je bil povečal izvoz vermuta od 128.339 hl na 151.781 hl, al od 3.147 milijonov na 3.667 milijonov. Med odjemalci italijanskega vina in vermuta je že od nekdaj tudi Nemčija, čeprav konkurirajo na njenem trgu še Francija, Španija, Grčija, Jugoslavija, Portugalska, Madžarska, Avstrija, Turčija in celo Cile.

Pred seboj imamo statistike Zapadne Nemčije; po teh podatkih je ta dežela v prvih 10 mesecih 1953 uvozila 1.160 tisoč 895 hl raznih vin in vermuta v vrednosti 18.976.000 dolarjev. Na prvem mestu njenih uvoznikov je Francija s 420.119 hl; sledijo Italija s 394.887 hl, Španija 177.586 hl, Grčija 92.491 hl, na kar doseže peto mesto Jugoslavija s 37.861 hl, za katere je prejela 604.000 dolarjev. Zanjso se vrstijo v naznačenem vrstnem redu ostale že navedene države.

Italija je izvozila v glavnem vino za izdelavo vermuta, pitno rdečo in dešerno vino, vino za izdelavo kisa za destilacijo in rezanje ter še najmanj belega pitnega vina.

PROSTA CONA NI RESILA GORICE

Celo rimski list »Il Globo« priznava v svojem dopisu iz Gorice, da je uvedba proste cene prav malo pripomogla k ublažitvi gospodarske krize v mestu. Težko je nadomestiti dohodke, ki jih je imela poprej Gorica od Vipavske in Soške doline. Zaradi finančnih olajšav, ki jih je prinesla prosta cona, so nastala v Gorici nekatera nova podjetja, kakor za izdelovanje likerjev in živilsko predelavo; toda to je bilo samo šibko zdravilo za gospodarsko krizo, ki ni zajela samo enega gospodarskega sektorja, temveč vse prebivalstvo. Danes je na Gorškem pod Italijo okoli 10.000 ljudi brez dela. Pokrajinska sindikalna zveza je opozorila gorškega župana na socialne posledice takšnih razmer v posebi spomenici in ga pozvala, naj pemuodoma skliče predstavniške vse prizadetih ustanov ter naj se nato napoti k predsedniku rimske vlade.

PROMET v pristanišču

Med 23. decembrom in 20. januarjem se je ladijski promet skozi tržaško pristanišče gibal takole:

TRZASKE IN ITALIJANSKE LADJE

»Irma« je priplula iz Aleksandrije s 424 t blaga in odplula v Bejrut natovljena. »Cagliari« je priplula iz Londona 2 9 t in odplula v Hamburg s 1.619 t blaga. »Duino« je priplula iz Capetowna natovljena in se vrnila s 4.900 t. »Europa« je priplula iz Durbana s 500 t in odplula v Capetown natovljena. »Enotria« je priplula iz Bejruta s 375 t in se vrnila s 480 t. »Luisa« je priplula iz Baniasa s 13.817 t olja in odplula prazna. »Siculo« je priplula iz Benetke prazna in odplula v Volos s 2.500 t gnojil. »Otranto« je priplula iz Carigrada s 760 t in se vrnila natovljena. »Alcora« je priplula iz Barja s 1.076 t mineralnega olja. »Esperanza« iz Bona s 3.600 t fosfatov. »Sandra Maria« iz Carigrada s 409 t bombaža in odplula v Smirno s 638 t. »Deneb« je priplula iz Benetke prazna in odplula v Piombin s 1.500 t litega železa. »Ames« je priplula iz Ravenne s 865 t gorilnega olja. »Patrizia« je priplula iz Smirne s 17 t in odplula v Carigrad s 313 t. »Alfonso Pellegrino« je priplula iz Smirne s 152 t bombaža in se vrnila natovljena. »Messapia« je priplula iz Hajfe s 62 t in odplula v Larnako natovljena ter se vrnila s 382 t. »Lamone« je priplula iz Messine s 952 t. »Mongioia« je priplula iz New Orleansa 5.572 t koruze. »Campidoglio« je priplula iz Aleksandrije s 172 t in odplula v Smirno s 1.020 t. »Cecotto« je priplula iz Famaguste s 112 t južnega sadja. »Punto Stilo« iz Ravenne s 1.775 t potrošnega olja. PRILULE SO SE: »Vittoria S.« iz Manfredonije prazna, »Sibila« iz Benetke prazna, »Sistiana« iz Kalkute s 2.466 t, »Marte« iz Oristana s 477 t, »Barletta« iz Carigrada s 67 t. »Enotria« iz Bejruta s 211 t. »Stadium« iz Arzeuja s 1.240 t premoga. »Rialto«

Poljsko-grška trgovinska pogodba. V Atenah je bila sklenjena trgovinska pogodba s Poljsko. Grčija bo izvažala cink, tobak, železno rudo, riž in limono v zameno za premog, stroje, steklo, porcelan in tkanine.

NEMSKI LINOLEJ CENEJSI

Deutsche Linoleum Werke A.G. v Bietigheimu je znižala cene linoleja in vrste »stragula« za 5 do 10 odst.

SKORAJ POL MILIJARDE ZA ITALIJANSKE PREMOGOVNIKE

Visoka oblast v Luksemburgu je nakazala italijanskim premogovnikom »Sulcis« na Sardiniji nadaljnjih 550 milijonov lir za zboljšanje opreme. Oktobra ji je že nakazala eno milijardo lir.

ZA POSPEŠITEV AVSTRIJSKEGA TRANZITA SKOZI TRST

Na Dunaju je bila železniška konferenca, italijanskih, jugoslovanskih in avstrijskih predstavnikov, ki nadaljuje razpravo glede prevoznih tarif na železnihicah proti jadranskim lukam (Trst in Rebi). Prej se je konferenca sestala v Splitu in Rimu. Avstrijci delajo na to, da bi se znižale postavke v tranzitni tarifi za prevoz čez italijansko ozemlje (od Trbiža do Trsta). Italijanska tarifa za tranzit je visja kakor tarifa za notranji prevoz. Če bi Italijani pristali na izenačenje obeh tarif, bi bil prevoz iz Avstrije v Trst po italijanskih železnihicah cenejši.

Pričakujejo, da bo vprašanje železniških tarif dokončno ugodno rešeno. Prihodnje dni bo v Trstu nov sestanek prizadetih železniških uprav, na katerem bodo dokončno rešili vprašanje tranzitnih tarif na progah proti Trstu in Rebi.

POBIJANJE BOROVEGA PRELCA

Oddelek ZVU za poljedelstvo, gozdo in ribolov opozarja, da je pobijanje borovega prelca — kakor je bilo določeno s kr. odl. z dne 20. maja 1923 in z dne 12. februarja 1938 — obvezno.

AVTOMATISNI KAZIPOT ZA HOTELE

Na postaji v Linzu so te dni postavili popolnoma avtomatizirani kazipot za hotele, opremljeni z elektronično signalizacijo, ki kaže pot do hotelov, število prostih sob, cene itd. Kazipot se da uravnati neposredno iz posameznih hotelov. Sestavil ga je Josef Wolfinger. Stane 2 milijona francoskih frankov. Postavil ga bodo na vseh važnejših avstrijskih postajah. Prejeli so že več naročil iz Švice in Italije.

JEČA V ODPRTI BARAKI

Tik ob carinarnici se je pasalni veter zaganjal v majhno, napol podrt barako brez oken. V procelju je nekak odprtina predstavljala vrata, nad katero je bil na preprost klin obesen velik trnje venec. Radoveden sem se ozrl k Garci, ki je začel skromno opisovati, kako važno vlogo igra ta podrtja za vasio. Predstavljala je nič manj kot »zaglasno« jeto. »Zapor brez železnih križev, brez verig in okovov« je ponosno pripomnil Garcia. Stojni smo čez prag nizke isbe. Edino steno pohištva se predstavljala gola, lesena ležišča, na katerih so trije jetniki krpali rane. Nreči in tako prestajali kazen za svoje pregreške. Ker vhodnih vrat sploh ni bilo, jim pač ni bilo težko »ogledati«. Toda to ni še zgodilo, odkar otcami pomnijo svojo preteklost. Kam pa naj bi tudi pobegnili, ko zapor

iz Norfolk s 9.792 t premoga. »Enri« iz Bejruta s 333 t. »San Giusto« iz New Orleansa s 9.450 t zita. »Perlas« iz Chitagona s 1.063 t. »Vildrens« iz Pireja prazna. »Città di Messina« iz Valence prazna. »Riba« iz Rio Marina s 3.445 t ž

vestnik

SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

Prijavite dohodke pravočasno!

Ceprav so predpisi v veljavi že tretje leto, naj ponovno pojasnimo najvažnejše predpise o obvezni vsakoletni prijavi dohodkov zaradi odnosa zgradninskega, pridobinskega in dopolnilnega davka.

Obveznost vsakoletne prijave je bila na nasem ozemlju predpisana z ukazom ZVU št. 169 z dne 26. oktobra 1951. Uradni list ZVU št. 30, 1. nov. 1951.

Clen 1. tega ukaza je do tedaj veljavno naceplo, da molk davkoplačevalca potrjuje višino prejšnjega se obdavčevanja donodaka, nadomestil z nacelom obveznosti vsakoletne prijave donodakov, cetudi ni bilo v pogodu visine donodkov nikakih sprememb. Torej ne glede na to, da so donodki bili isti kot prejsnje leto, so vsi imetniki donodkov kakrsnekoli vrste dolzni, da vsako leto predlozijo predpisano prijavo.

Ta obveznost je potrjena s kazenskim sankcijami. V primeru opustitve prijave se donodki iz prejsnjega leta vpisujejo v davni seznam; poleg tega se donodki podvrzeni pridobinskemu davku kategorije A, B in C/1, zvisajo za 10%. Davna oblast ima poleg tega pravico da tako avtomatno ugotovi visine obdavceljivega donodaka se popravi. Nadalje se prekrsek, t. j. opustitve prijave kaznuje z denarno kaznjo 50.000-100.000 lir; v lazini primerih se ta kazen zniža za eno tretjino, v težjih pa potvoji in celo potroji. Seveda se ta kazen vpise v kazenski list davkoplačevalca, kar ima vcasih zelo neizljube posledice.

Prijava, ki jo mora davkoplačevalec predloziti od 1. januarja do 31. marca vsako leto, mora vsebovati donodke iz preteklega leta ter služi kot osnova za obdavčenje za finančno leto, ki začne teči z julijem tistega leta, ko je prijava predložena. Tako bodo donodki iz leta 1953, ki jih bodo davkoplačevalci prijavili letos do 31. marca, služili za določitev davčne osnove za finančno leto 1954-55. Zadevne davčne plačilne liste bodo davkoplačevalci prejeli v juliju ali avgustu letos.

Prijava mora vsebovati vse dohodke, ki jih je imel davkoplačevalec v preteklem letu in ki so podvrženi zgradninskemu, pridobinskemu in dopolnilnemu davku. Donodki od zemljišče se prijavijo le zaradi računanja celokupnih donodkov fizičnih oseb zaradi odnosa dopolnilnega davka. Družbe, ki ne plačujejo dopolnilnega davka, toje niso dolžne da prijavijo morebitne dohodke zemljišč. Za vsak posamezen dohodek mora biti naveden vir donodaka, n. pr. stanovanjska hiša, trgovina, jestvina, mizarska delavnica in podobno. Prijava se izvrši na posebnih vzorcih.

Višina donodaka, kot ga prijavljajo davkoplačevalci seveda ni dokončna. Davkoplačevalec z ene strani se vedno lahko popravi predloženo prijavo na več. Z druge strani pa ima tudi davčna oblast pravico, da po svojih organih ugotovi dohodek davkoplačevalca in izvrši zadevno popravilo, če ugotovi, da je dejanski dohodek višji, kot ga je davkoplačevalec prijavil. Ta pravica pa ne traja večno, ampak je omejena na določeno dobo. Pravica davčnih oblasti do poprave prijavljenega donodaka zanika 31. decembra tretjega leta, ki sledi tistemu, ko je bila prijava predložena, oziroma v pogledu donodkov, ki so bili prej že obdavčeni, bi morala biti predložena. Tako bo za dohodke, ki jih bodo davkoplačevalci prijavili letos, imela davčna oblast pravico za popravilo do 31. decembra 1958. Če davčna oblast do tega roka ne bo začela nikakega postopka za popravilo, bo dohodek, kot ga je prijavil davkoplačevalec, postal dokončen. Pravica davčne oblasti za ugotavljanje donodkov, ki niso bili prijavljeni in tudi niso bili že kdaj prej obdavčeni, zastari 31. decembra tretjega leta po letu, v katerem bi ti donodki morali biti prijavljeni. Če je n. pr. nekdo otvoril trgovino v letu 1951, bi moral te dohodke prijaviti do 31. marca 1952. Če tega ni storil, mu davčna oblast lahko izvrši ugotovitve od 1953 naprej.

GOSPODARSKI KOLEDAR 1954

V jugoslovanski socialistični gospodarski upravi živi že od vsega začetka želja, da bi omejili sklicevanje konferenc in sestankov na najpotrebnejše stvari, da bi uporabljali namesto okrožnic kakšen drug način obveščanja in poučevanja, a da bi vendarle nudili kadrom v gospodarstvu snov, ki jo morajo poznati.

V »Gospodarskem koledarju 1954« je zbrana vsa ta najvažnejša snov. Po svoji vsebini in zanimivih vsebini, objavljeni na 500 straneh velikega formata, je »Gospodarski koledar 1954« predvsem potreben vsem gospodarskim ustanovam, O.O., Obč. L.O., sindikatam, društvenim organizacijam, gospodarskim organizacijam, industrijskim, trgovskim, obrtnim in gostinskim podjetjem, zadrugam, posestvom, šolam itd. Biti bi moral na vsaki pisarniški mizi in uporabljati ga moral siehrih, ki želi biti uspešen v gospodarstvu.

Kupite ga se danes. Za 50 dinarjev ga dobite v vseh večjih knjigarnah in pri upravi »Nove proizvodnje« v Ljubljani. Zupančičeva ulica 3, sona 10, tekoči račun pri NB Ljubljana 601-T-160.

Po šestih letih od prvega osnutka in po dolgih razpravah v parlamentu je italijanski Uradni list končno prinisnel zakon od 27. dec. 1953 št. 988, (uveljavljen 31. dec. 1953), ki zadeva odškodnino in prispevke za vojno škodo, prizadeto italijanskim državljanom v Italiji na odstopljenem ozemlju, v afriških kolonijah in tujini. V zadnjem primeru imajo prizadeti pravico do odškodnine le, če so 31. dec. 1953 imeli stalno bivališče v Italiji.

Zakon priznava kot vojno škodo vsako škodo, ki je nastala zaradi kakega vojnega dogodka, povzročeno tudi zaradi čistk (rastrelamentov), represalij, ropov, zasedbe nepremičnin in odvzema premoženja po kateri koli sili; dalje za škodo, nastalo na blagu, ki so ga italijanski državljani morali zapustiti, ker so bili prisiljeni umakniti se iz svoje bivališče zaradi vojnih dogodkov ali na ukaz civilnih in vojskarih oblasti, ali tudi zavoljo ujemanja, internacije, ali izpriznitve kraja.

Veljavne so vse do danes že izvedene prijave vojne škode, ki so jih prizadeti že predložili. Dovoljene pa so še nove prijave v roku 90 dni od 31. decembra 1953 dalje.

Zakon razlikuje izplačilo odškodnine od plačila »prispevka« odškodnincu, ki mora državljan prispevek vložiti, za obnovo poškodovane imovine. Za škodo, ki jo je nekdo utrpel na obleki, perilu, pohištvu in opreml, na premoženju, blagu, izdelkih in polizdelkih v svojem rokoledstvu, obrti, trgovini, industriji, pri kmetijstvu, določa zakon le izplačilo odškodnine do enega milijona lir.

Za vsako drugo škodo na premoženju in nepremičninah ima prizadeti na

DAVEK NA POSLOVNI PROMET (IGE)

Opozarjamo vse tiste, ki plačujejo davek na poslovni promet v pavsalnem letnem iznosu (IGE in abbonamento), da morajo najkasneje do 31. t. m. nakazati po poštni položnici četrti obrok tega davka za leto 1954. Na hrbti strani položnice naj napišejo vzrok nakazila, t. j. četrti obrok davka na poslovni promet za 1954.

POSLOVNI KOLEDAR ZA FEBRUAR

Do 5. febr. morajo proizvajalci sodavice, umetne mineralne vode in leda ter grostisi, ki se bavijo s prodajo sodavice, umetne in naravne mineralne vode, leda in svežih rib plačati davek na poslovni promet (IGE) za prodajo tega blaga prodajalcem na drobno izvršene v mesecu januarju 1954.

Do 10. febr. morajo delodajalci predložiti Zavodu za socialno skrbstvo (IN PS) izpolnjene obrazce V4 in V5/7 za mesec januar in nakazati zavodu znesek dolgovanih prispevkov za socialno zavarovanje kot izhaja iz obrazca V5/7.

Do 18. febr. morajo davkoplačevalci plačati četrti obrok davkov in taks v smislu plačilnega lista za 1953-54 in prvi obrok po plačilnem listu za 1954.

Do 28. febr. morajo trgovci na drobno, obrtniki, gostilničarji, svobodni poklici, ki plačujejo davek na poslovni promet (IGE) v povprečnem dogovorjenem letnem iznosu, prijaviti registrskemu uradu kosmate dohodke iz leta 1953.

KRONIKA

Slovesne otvoritve slovenskih šol ni bilo. V ponedeljek (25. t.m.) predpodelni morala biti pri Sv. Ivanu blagoslovitev in otvoritvi novih šolskih prostorov, ki so namenjeni slovenski trgovski akademiji, učiteljski, nižji strokovni šoli in osnovni šoli. Nekaj ur pred napovedano svečanostjo so vabljeni prejeli telefonsko obvestilo, da javne otvoritve ne bo. Vsa poizvedovanja o tem nenavadnem dogodku pri voditeljih omenjenih šol so bila zaman. Kasneje je bila potrjena vest, da je italijanska prosvetna oblast preprečila svečanost. Kaj bi šele bilo s slovenskimi šolami, ki bi prišle Trst dokončno pod italijansko upravo!

70-letnica. Dne 24. jan. je v Ljubljani praznoval 70-letnico znanj javni delavec Ivan Regent iz Trsta. Rodil se je v preprosti delavski družini v Trstu in se z izredno vztrajnostjo priboril do najvišjih mest v Jugoslaviji.

Smrt. V četrtek 21. januarja je po dolgi in mučni bolezni umrl odvetnik dr. Fran Vesel v 60 letu starosti. Tržačan so mu priredili svečan pogreb, ki je pokazal, da je pokojni, ki se je po drugi svetovni vojni posvetil tudi politiki, užival v našem mestu velik ugled. Zapušta ženo in dva sinova, ki naj jim gre naše najljubše sočustvanje.

Tovarna papirja v Devinu? Iz Nabrežine nam poročajo, da namerava neka italijanska finančna skupina zgraditi tovarno papirja na Tržaškem. Na zunanaj bi to bilo svicarsko podjetje. Tovarno nameravajo zgraditi blizu Sitvane pri Devinu. Predstavniki podjetja trdijo, da je tovarni potreben prostor

KDAJ PRIDEJO NA VRSTO NAŠI VOJNI OŠKODOVANCİ?

Zakon o vojni odškodnini v Italiji

izbiro, da zahteva odškodnino ali prispevek za obnovo in popravilo. Tako mora vsak oškodovanec, ki želi obnoviti svojo imovino, poslati pristojni finančni intenciji do 29. junija 1954 izjavo, naj se mu izplača prispevek za obnovo. Če oškodovanec take izjave v navedenem roku ne bo predložil, bo pristojna oblast sklepala, da se je prizadeti odpovedal izplačilu prispevka za obnovo in mu bo priznala ter izplačala odškodnino.

Skodo bo ugotovila finančna intencija v okoliših, kjer se je škoda dogodila. Proti tej odločbi bo oškodovanec lahko vložil rekurs na zakladno ministrstvo.

Povzročeno škodo bodo precenili po cenah, ki so veljale na dan 30. junija 1943; a cena bo pomnožena s petkratnim količnikom. Za imovino, glede katere je predvidena samo odškodnina, bo uporabljen osemkratni količnik v obcinah, kjer je bilo porušenih nad 75% pred vojno obstoječih prostorov. Od ugotovljenega zneska pa bo odbitih največ 25%, in sicer za starost prostora.

V primerih, v katerih bo oškodovanec žvedel obnovo, bodo pristojni organi izračunali stroške, ki bi bili potrebni za popravilo ali obnovo objekta po cenah, veljavnih v mesecu pred napovedjo vojne, pomnoženih s količnikom, ki bo ustreza nekdanjim cenam in cenam ob času izvršenih popravil ali obnove. Od tako določenega zneska bodo tudi tu odbili do 25% za starost prostorov.

Oškodovancu bodo priznali največ 20 milijonov lir odškodnine, in sicer bo prejel od prvih 5 mil. ves znesek, od ostalih kvot pa po vrsti: le polovico, tretjino in četrtino, torej: od dru-

PREDLOVALNA INDUSTRIJA IN KMETIJSTVO

Nekaj podrobnosti o investicijah v coni B

Piran, 26. jan. 1954

V našem pregledu investicij, ki jih predvideva osnutek družbenega plana za leto 1954 v koprskem okraju, smo samo bežno omenili kredite v znesku 100 milijonov dinarjev, ki so poleg raznih investicij iz okrajnega proračuna predvideni za investicije v kmetijstvu. Ker pa predstavlja kmetijstvo v koprskem in še bolj v bujskem okraju kljub postopni industrializaciji najvažnejšo gospodarsko panogo cone B, bomo natančneje osvetlili te investicije.

Predvsem naj poudarimo, da so namenjene dvigu kmetijstva tudi investicije, ki bodo izvedene v predelovalni industriji. Tovarni ribje inausirije De Langlade v Kopru in Arigoni v Izoli bosta preusmerjeni izključno le na predelavo kmetijskih pridelkov, za kar bo investiranih 100 milijonov dinarjev. To velja tudi za novo hladilnico in mlevarnico pri Dekanih; za gradnjo hladilnice bodo investirali 233 milijonov dinarjev. Naj omenimo mimogrede, da je bila konec preteklega leta obnovljena v Umagu tovarna »Dragonja«, ki bo izdelovala paradiznično mezo in konzervirano sadje in zelenjavo. Po italijanski zasedbi Istre je ta tovarna bila opuščena; zdaj so jo opremili z najmodernejšimi stroji. Njena letna zmogljivost znaša 200 vagonov paradiznične meze in 90 vagonov konzerviranega sadja in zelenjave.

Predelovalna industrija je za napredek kmetijstva v coni B izrednega pomena; saj so zaradi ugodnega podnebja vrtnarstvo, sadjarstvo in vinogradništvo njegovi najvažnejši viri donokov, ki se bodo s tem občutno zvišali. Cim bo namreč predelovalna industrija v polnem obratu, kmetu ne bo več treba, da bi prodajal svoje pridelke po smešno nizkih cenah, kar se je dogajalo zlasti pri paradiznikih, ker jih bo odkupovala in predelovala predelovalna industrija. To velja tudi za ostalo povrtnino. Cim bo prišla obratovatna nova hladilnica, ne bo treba niti sadja prodajati za slepo ceno, ker ga bodo lahko hranili 5-6 mesecev in vrgli na trg, ko bodo cene najbolj ugodne.

Osnutek družbenega plana za leto 1954, ki zaradi uvajanja novih gospodarskih uredb v Jugoslavijo, še ni bil predložen v odobritev okrajnemu zboru in zboru proizvajalcev, predvideva za nad 400 milijonov dinarjev investicij v kmetijstvu. Razen investicij za predelovalno industrijo bo okrog 80 milijonov dinarjev uporabljenih za ureditve vzornih vinogradov v Briču, Izoli, Krogu in Marezigh. Za nadaljevanje regulacijskih del ob rekah Karlovi, Dragonji, Rižani in Valedernigu bo uporabljenih okrog 40 milijonov dinarjev.

prihranil 50 milijonov lir na leto. To naj bi torej bila cena za nov kos tržaške avtonomije, ki je bila prodana Italiji. Nič ni bilo sporočeno, koliko časa traja sklenjena pogodba in kdaj se lahko odpove.

TRZASKI VELESEJEM

bo letos poprej, in sicer od 17. junija do 4. julija.

Uprava tržaške velesejje obvešča, da bo tudi letos izdala sejemski katalog. Hkrati opozarja, da imajo pravico do nabiranja oglasov za ta katalog samo pooblaščen osebe, ki morajo biti opremljene s posebnim pooblastilom s strani sejemске uprave.

URNIK AVTOBUSOV

„La Carsica“

Dohodi:

iz TRSTA na PROSEK ob delavnikih: 3,00, 6,55, 7,30, 9,00, 10,00, 11,30, 12,30, 13,15, 15,00, 16,30, 17,30, 18,30, 19,00, 19,30, 20,30; ob nedeljah: 6,30, 8,30, 10,00, 11,30, 12,30, 13,15, 14,00, 15,00, 16,30, 17,30, 18,30, 19,30, 20,30, 21,00, 22,30, 23,40; s PROSEKA v TRST ob delavnikih: 5,15, 6,00, 6,30, 7,00, 7,20, 8,10, 9,10, 10,00, 11,00, 11,30, 12,30, 13,00, 14,00, 14,30, 15,30, 16,00, 16,30, 17,00, 17,30, 18,00, 18,30, 19,00, 20,00, 21,20, 22,00; ob nedeljah: 6,00, 6,30, 7,00, 8,10, 9,25, 11,00, 11,30, 12,35, 12,50, 13,25, 14,20, 15,50, 17,00, 17,50, 18,15, 19,00, 19,30, 19,40, 20,00, 21,00, 22,00, 23,00, 00,20.

„Autovise Carsica“

ODHOD IZ TRSTA V BAZOVICO: PADRICE, GROPADO, TREBCE: 7,30, 9,30, 11,00, 13,20, 14,00, 17,10, 18,00, 19,10, 20,00; 8,30, 10,00, 11,00, 12,30, 14,30, 15,00, 16,00, 17,00, 18,30, 19,00, 19,45, 20,30, 22,30.

ODHOD IZ TREBCE V GROPADO, PADRICE, BAZOVICO, TRST: 6,00, 6,45, 7,20, 8,20, 10,15, 11,45, 14,20, 15,15, 18,00, 19,05; 6,30, 9,15, 10,45, 11,45, 13,45, 15,15, 15,40, 16,45, 17,45, 19,00, 19,30, 20,30, 21,50.

ODHOD IZ TRSTA V DOLINO: Avtobusi za Prebenge so označeni z * 6,30, 7,20, 10,15 *, 12,10, 13,00 *, 15,00, 16,30, 17,00 *, 18,00, 18,30, 19,15, 20,40; 9,00, 10,30, 12,30 *, 14,30, 16,00, 17,00, 18,10, 19,30, 20,35, 22,00.

ODHOD IZ DOLINE V TRST: 6,00 *, 6,30 *, 7,00, 8,00, 11,15 *, 13,30, 15,30 *, 18,00 *, 20,00; 6,30 *, 9,45, 11,00, 14,00 *, 15,00, 17,30, 18,00, 19,00, 20,10, 21,30.

ODHOD IZ TRSTA V RIMANJE: 7,30, 10,30, 12,15, 13,30, 18,00, 19,15; 9,30, 14,00, 16,15, 19,30, 22,45.

ODHOD IZ RIMANJA V TRST: 6,00, 8,00, 11,00, 12,45, 15,00, 18,30; 6,30, 10,00, 14,30, 16,30, 20,00.

ODHOD IZ TRSTA V MACKOVLEJE PREKO DOLINE: 11,00, 13,30; 13,00, 22,30.

ODHOD IZ MACKOVLEJA V TRST: 7,10, 12,00, 14,20; 13,45.

ODHOD IZ TRSTA NA PESEK: 7,45, 13,10; 7,45, 13,10.

ODHOD S PESKA V TRST: 8,20, 13,50; 8,20, 13,50.

ODHOD IZ TRSTA V FERNECE: 14,30; 10,00, 13,10.

ODHOD IZ FERNECE V TRST: 6,30, 15,10; 10,40, 13,15.

N. B.: Ležeci tisk označuje avtobuse, ki vozijo ob nedeljah in praznikih.

jev. Za pogodovanje je predvidenih 10 milijonov dinarjev. Precejšnji zneski so predvideni tudi za drevesnice in trsnice, ki bodo dajale kmetom po zmernih cenah sadike in sorte trte. Novo in zelo umestno postavko v osnutku družbenega plana predstavlja fond v višini okrog 6 milijonov dinarjev za nagrajevanje naprednih kmetovalcev.

Ker živimo v času, ko slavi tehnika svoje največje zmage in vedno bolj izpodriva fizično delo, se bo marsikdo vprašal, koliko znašajo v osnutku družbenega plana investicije, ki so namenjene mehanizaciji kmetijstva. V tem pogledu pa se na žalost pri najboljši volji ne da mnogo narediti, dokler bo trajala sedanja prilikavost istrskih kmetijskih gospodarstev, ki je povrh tega združena še z majhnim obsegom in raztresenostjo njihovih zemljiških parcel. Prav zato posvečajo oblasti, kjer je to le mogoče, največjo pažnjo snovanju večjih vzornih vinogradov, ki jih bo mogoče obdelovati mehančno. Zato bo moral istrski kmet tako dolgo, dokler bo trajala sedanja prilikavost in razkasanost njegovega gospodarstva, trdo delati in si dobesedno v znoj svojega obraza služiti svoj kruh.

Združenje gospodarstvenikov. Pred kratkim je bilo ustanovljeno v Kopru združenje gospodarstvenikov, v katerem bodo vključeni ravnatelji in upravniški podjetji, računovodje, nameščeni gospodarskega sveta za okraj Koper in vsi, ki so zaposleni na vodilnih mestih v gospodarstvu. Tako združenje je postalo potrebno zlasti sedaj, ko se uvajajo v jugoslovanskem gospodarstvu in s tem v zvezi tudi v gospodarstvu cone B nove gospodarske uredbe, ki bodo temeljito preobrazile jugoslovansko gospodarstvo. Se važneje pa postaja to združenje zaradi povečane decentralizacije gospodarstva, ki bo postavila zlasti ravnatelje in upravnike gospodarskih podjetij pred bolj odgovorne naloge, ki jih bodo morali sami reševati. Zato prireja združenje že predavanja, v katerih seznanja svoje članke z novim gospodarskim sistemom.

Priprave za turistično sezono. Pred dnevi so se ravnatelji gostinskih podjetij sestali v Kopru, kjer so se posvetovali o cenah, ki naj bi veljale v bodočji sezoni. Se ta mesece odidejo predstavniki gostinskih podjetij v Avstrijo, Svico, Zah. Nemčijo in na Holandsko, kjer bodo navezali stike s tamkajšnjimi turističnimi agencijami. V začetku prihodnje sezone bo transportno podjetje »Adrija« uvedlo turistično progno Dunaj - Celovec - Gradec - Porloroz. Trgovsko-obrtna zbornica v Kopru pa bo odprla v prihodnjih mesecih v Kopru in Portorozu gostinske tečaje, ki bodo trajali dva meseca in jih bo obiskovalo okrog 40 gostincev.

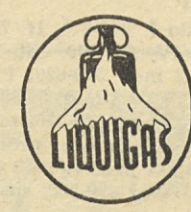
Dr. F. J.

SEZONSKA ZALOGA

STARŠI! Preden boste nakupovali za otroke, oglejte si našo zalogo najlepših modelov moških, ženskih in otroških čevljev

CALZOLERIA FIORENTINA Soc. a. r. l.

TRIESTE - VIA E. TARABOCCHIA 2 - TEL. 96-536

SOSIĆ

ROSSI

MARIO

OPČINE, TRG MONTE RE 4 - TEL. 21-155

Prodajamo plinske, električne in druge štedilnike znamke „ZOPPAS“, radio aparate priznanih znamk in električni material

ZASTOPSTVO „LIQUIGASA“

Nabavite ga lahko v Bazovici, Padričah, Trebčah, Konkonetu in Velikem Repnu

Prodajamo tudi na obroke - Cene ugodne!

Poslužujte se na svojih potovanjih v inozemstvo (Svica - Avstrija - Jugoslavija itd.)

TURISTIČNE PISARNE

U. V. S. E. T.

UFFICIO VIAGGI SVIZZERO - TRIESTINO

TRST, ulica Fabio Filzi št. 5, tel. št. 55-19

Informacije - hotelske rezervacije - turistične individualne in kolektivne vize

TOVARNA SODAVICE in zastopnik piva DREHER

Za naročila pokli te nas na našo telefonsko štev. 22-505

Se priporoča

Frankovič Leopold

NABREŽINA ŠT. 73

Jakob Peřhauc

ZALOGA PRVOVRSTNIH LIKERJEV SIRUPOV IN ŽGANJA

SPECIALITETA KREMA MARŠALA IN SLIVOVKA

TRST - ULICA XIDIAS ŠT. 6 - TELEFON 96-3-32

Sprejemamo vsa naročila in dostavljamo na dom z lastnim prevoznim sredstvom. Postrežba točna - Cene ugodne

Hotel «TURIST»

Ljubljana, Dalmatinova ulica 15

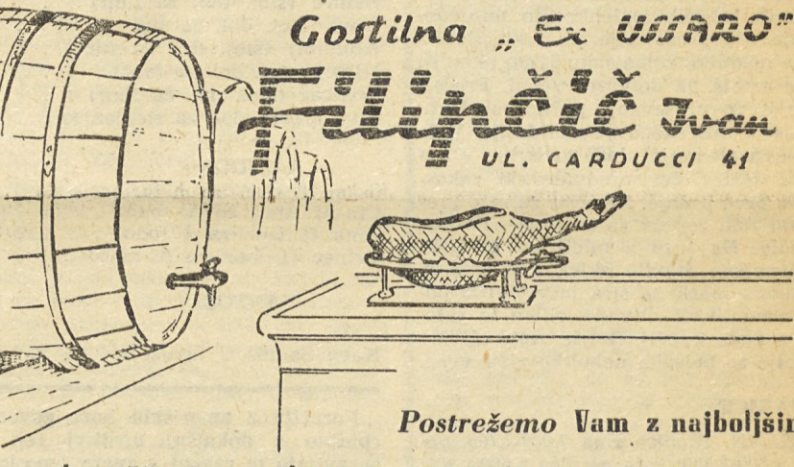
Telefon 21-693, 20 129

Sodobno preurejen z 85 ležišči, lepo urejenim senčnatim vrtom in bifejem - Nudimo prvovrstna jdomača in tuja jedila ter sortirana vina - Oddaljen e samo 3 minute od železniške postaje - Obiščite nas - prepričali se boste!

Gostilna „Ex USSARO“

Filipčić Ivan

UL. CARDUCCI 41

Postrežemo Vam z najboljšim domačim in istrskim vinom in domačim pršutom

ZAHTEVAJTE

Radenska

ZDRAVILNI VRELEC

SRČE-JETRA LEDVICE ŽENSKÉ MOTNJE IZČRPNOST

OSVEŽUJOČA ZDRAVILNA

Zastopnik in glavna zaloga: ZADR. KONZORCIJ TRGOVCEV Z JESTVINAMI TRST - ulica Valdirivo št. 3 - Telefon 50 34

Stalna RAZSTAVA POHIŠTVA Zerial

ULICA SETTEFONTANE 62

TELEFON 90-475

FILOBUSI 11-18-19

ULICA SETTEFONTANE 62

TELEFON 90-822

Ogled naših VZORCEV, IZDELKOV in CEN Vas bo prepričal, da ni enakih na našem ozemlju

RAZSTAVA V ŠTIRIH NADSTROPJIH - Dvigalo na razpolago obiskovalcem

RAZSTAVLJENIH 120 VZORCEV - URNIK: 8-12, 14-19.30

OGLEJTE SI NAŠO ZALOGO IZREDNIH PRILOŽNOSTI! - ULICA DEI FABBRI 8 - TELEFON 371-12

OGLEJTE SI NAŠE TRGOVINE v: Ulica Carducci 19 - Telefon: 373-98

Contrada del Corso - Ulica S. Lazzaro štev. 1 - (ex Zanchi) Telefon 378-38

TRŽNI PREGLED

Tržaški trg

KAVA

TRST. Po pettedenskem višanju se je cena kave končno ustalila. Na trgu je bilo opaziti stalno krčenje potrošnje in s tem tudi povpraševanje. Cena Ugande se je na pr. dvignila od 390 šilingov v preteklem avgustu na 500 šil. Povprečna cena kave na viru proizvodnje: brazilska kava v dolarjih za 50 kg fob: Rio N.Y. 5 62, Rio N.Y. 3 66, Santos Superior 91; Santos extra prime crivello 96; Victoria 5 good to large bean 59; srednjameriška kava v dolarjih za 50 kg fob: Haiti naravna XXX 74; Salvador 80; Kostarika 85; arabska kava v šilingih za 50 kg cif: Gima 520; Moka Hodeidah 1 560; afriška kava v šilingih za cwt: Uganda prana in prečiščena 437; indonezijska kava, v holandskih florintih za 100 kg cif: Bali Robusta 10-12% nečistoče 430.

Povprečne cene ocarinirane kave v litrah za kg netto ponovno pretehtano blago: brazilska: Rio N.Y. 5 1.360; Santos prime 1.640; Santos Extra prime crivello 1.870; Victoria 5 good to large bean 1.310; srednjameriška: Haiti naravna XXX 1.580; San Salvador 1.500; Kostarika 1.670; arabska: Gima 1.435; Moka Hodeidah 1 1.495; afriška: Uganda prana in prečiščena 1.340; indonezijska: Bali Robusta 10-12% nečistoče 1.265.

SLADKOR

TRST. Madžarski sladkor se je podražil od 106 na 114 dolarjev za tono fco-transport Trst. Španski sladkor v kristalini ponujajo po 38 funtov šterlingov za metriski tono cif Genova. Belgijski kristalni sladkor stane 38/12/8 funta št. za tono cif Tirensko morje. V tržaški prosti luk stane 82-83 lir kg netto.

KAKAO

TRST. Accra good fermented 480 šilingov za 50 kg cif Trst; Trinidad odlične kakovosti 490 šil. Fine Estate Grenada 480 šil. Ceylon EAT 475; Ceylon A1 470; Bahia 56,50 dolarjev za 50 kg fob; Superior Epoca Arriba 61 dolarjev za 50 kg cif Trst; Novidad Arriba 63 dolarjev cif; S. Thome Superior 63 dolarjev cif Genova ali 63,5 dolarjev cif Trst.

Italijanski trg

Po večtedenski nestalnosti cen se je italijanski trg s poljedelskimi pridelki uravnovesil. Cene so se ustalile na višjih kvotacijah. To velja zlasti za žitarice, vino, prašiče in olivno olje. Cene klavne živine so se vedno nestale; nekaj časa so se tudi te cene dvigale, v zadnjem tednu so pa ponovno padle.

Cene mehke pšenice beležijo na nekaterih tržiščih malenkostno napredovanje. Povpraševanje po trdi pšenici se je nekoliko zmanjšalo; kljub temu so cene ostale na doseženi višini. Precejšnje je povpraševanje po koruzi. Kvečanje neoluščene riže se drži. Kvečanje povpraševanje vlada za krmo v Severni Italiji ker predvidevajo zakasnitev prve košnje. Prašiči za rejlo gredo od rok, čeprav so se cen nekoliko zvišale. Na trgu z mlečnimi pridelki je omejeno število sklenjenih kupčij. Ponudba masla in sira je večja od povpraševanja. Z olivnim oljem se sklepa le malo kupčij. Boljše vrste olivnega olja so beležile nekoliko višje cene.

ZITARICE

MILAN. Pšenica fina 7.600-7.700, dobra 7.200-7.400; trda pšenica 8.600-8.900; pšenična moka tipa »00« 10.000-10.600 lir stot, tipa »0« 9.300-9.400, tipa »1« 9.000-9.100, tipa »2« 8.900-9.300; moka za testenine tipa »0« 9.900-10.000; pšenični otrobi 3.200-3.250; koruza fina 5.700 do 5.850, navadna 4.800-4.950; koruzna moka fina 7.200-7.400; navadna koruzna moka 5.100-5.900; rž 4.800-5.000; inozemska rž 3.450-3.600; ječmen 4.800-4.900; inozemski ječmen 3.900-4.400; oves 4.600 do 4.700; inozemski oves 3.950-4.500; proso 7.500-7.800; inozemsko proso 6.500 do 7.000.

MANTOVA. Neoluščeni riž: srednje kakovosti P.6 6.400-7.500; extra R.B. in Sesia 6.800-8.400; Arborio 6.600-8.200. — Oluščeni riž: srednje vrste: P.6 12.000-12.800; Vialone nano 14.200-14.600; fin Vialone nero 15.600-16.200; extra R. B. in Sesia 13.700-14.000; Arborio 15.600 do 16.000.

ZIVINA

PARMA. Klavna živina: volji in junci 1.220-240 lir kg žive teže, II. 190-220; krave I. 150-180, II. 120-150; volji in krave slabše vrste 100-120; bikli I. 220-255, II. 185-215; telcih I. 400-430, II. 320-350; teleta 6-12 mes. I. 210-240, II. 180-200; junice I. 230-260, II. 200-230; žrebeta 260-280; konji I. 170-180, II. 140 do 160. Prašiči za rejlo 16-20 kg 8.000 do 9.000 lir komad; suhi prašiči 50-70 kg 330-350, 80-100 kg 300-310; debele svinje 120-150 kg 310-320, 150-180 kg 320-325, 180-200 kg 330 lir.

PERUTNINA IN JAJCA

MILAN. Zaklane race 600-650; živi purani 750-800, zaklani 950-1.050; živi zajci 320-380, zaklani s kožo 400-440, brez kože 440-460; žive pegalke 700-750, zaklane 950-1.000; žive kokoši 550-600; inozemske 500-550; zaklane kokoši 550-600; inozemske zmernjene kokoši 500-550; zaklane gosi 380-420; zaklani golobi 900-950; živi piščanci 700-750, piščanci II. 625-650, zaklani piščanci I. 1.000-1.050, II. 850-900; zaklani pu-

rani 550-650; zaklane pure 750-850; sveža jajca I. 33-43 lir komad, jajca iz hladilnika 21-22; navadna 31,50-32.

MLEČNI IZDELKI

CREMONA. Maslo I. 840-870, II. 780-810, III. 710-750, IV. 650-700; Sprinz svež 480-510, star 3 mes. 590-620; Provolone svež 440-490, star 3 mes. 560-580; sir proizv. 1953 610-650, zimski proizv. 1952-53 820-860, majski proizv. 1952 800 do 880; Emmenthal svež 470-540, star 3 mes. 570-590.

KRMA

ROVIGO. Suha detelja v razsutem stanju 1.900-2.000, stlačena 2.400-2.500; majsko seno razsutu 1.700-1.800; majsko seno III. 1.300-1.400; pšenična slama razsutu 750-850, pšenična slama stlačena fco kamion 1.100, fco vagon-odhod 1.400 do 1.500.

PARADIZNIKOVA MEZGA

FERRARA. Dvakrat koncent. paradiznikova mezga: v škatlah 10 kg 265, v škatlah 5 kg 270, v škatlah 1 kg 290, v škatlah ½ kg 300; trikrat koncent. paradiznikova mezga v sodih 200 kg 270 lir kg, v škatlah 10 kg 280, v škatlah 285, v škatlah 1 kg 305, v škatlah ½ kg 315.

VINO

MILAN. Raboso 10-11 stop. 700-720 lir stop/stot, Emilijsko 10-11 stop. 670-690; Emilijsko 11-12 stop. 690-710; Barletta 12-13 stop. 625-645; Taranto 14-15 stop. 670-690; Squinzano 14-15 stop. 680-700; Lecce 13-14 stop. 680-680; Lecce 14-15 stop. 680-690.

ASTI. Barbera 12 stop. 7.465-8.465 lir stop, 12-13 stop. 8.465-9.805; Grignolino extra 11.500-11.850; Freisa sladko 7.635-8.965; Asti moško 12.500-13.000; vermout 14.500-15.500.

ZELENJAVA IN SADJE

MILAN. Suh česen 210-260; korenje 30-80; cvetača 40-55; zelje 50-70; ohrovt 50-70; cikurija 45-60; čebula 30-40; solata endivija 80-100; krompir Bintine 34-38, Majestich 40-45; petšilj 70-110; zelena 90-120; špinata toskanska 60-90.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	29/XII	11/I	28/I
Pšenica (stot. dol. za bušel)	207 1/2	210	213 1/4
Koruza (stot. dol. za bušel)	156 1/4	154 1/4	153 1/2
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	29.50	30. —	30. —
Cin (stot. dol. za funt)	85.25	85. —	85. —
Svinec (stot. dol. za funt)	13.30	13.50	12.80
Cink (stot. dol. za funt)	10. —	10. —	9.50
Aluminij (stot. dol. za funt)	21.50	21.50	21.50
Nikelj (stot. dol. za funt)	60. —	60. —	60. —
Bombaž (stot. dol. za funt)	33.70	33.95	34.35
Zivo srebro dol. za steklenico	190. —	190. —	191. —
LONDON			
Baker (f. šter. za d. tono)	233 1/2	231. —	225. —
Cin (f. šter. za d. tono)	657 1/2	660. —	652 1/2
Cink (f. šter. za d. tono)	75. —	74 1/2	72 1/2
Svinec (f. šter. za d. tono)	89 1/2	90. —	84 1/2
SANTOS			
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	348. —	398.50	407.90

Poročila z ameriških borz govoriijo splošno o dokajšnjih ugotovitvah in spravljajo ta razvoj v zvezo s poslaničnim predsednika ZDA Kongresu o proračunu. Poslanica namreč vsebuje sklep ameriške vlade, po katerem bo Amerika še vedno nakupovala strateške surovine za rezervno. Značilno je, da se je zlasti učvrstila cena bakra; pa tudi cena žita, bombaža, volne in sladkorja so čvrste.

ZITARICE

Cena pšenice je v Chicagu zopet napredovala in 22. januarja dosegla 214 3/8 stotinke dolarja za bušel (teden popre 210%) proti takojšnji izročitvi; cena koruze se je dvignila od 152 na 154 stot. dol. za bušel. Učvrstitev teh cen pripisujejo poslaničnim predsednika republike glede kmetijskih presežkov in nadaljnje podpiranja cen kmetijskih pridelkov. Zaloga pšenice je v začetku januarja v Ameriki dosegla 1.332,3 milijona bušlov (lani 1.105,9 mil.). Vlada je odredila, naj se pridelovanje koruze omeji.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Cena sladkorja je napredovala od 32,28 na 33,2 stotinke dol. za funt. Sovjetska zveza je kupila v Vel. Britaniji 49.000 ton rafiniranega sladkorja proti izročitvi v pristaniščih na Črnem morju in v Pacifiku. — Cena kave, ki je v prejšnjem tednu dosegla rekord s 72,75 stotinke dol. za funt, je od 22. jan. nazadovala na 70 stotink dol. Kolumbijski poslanik je na tiskovni konferenci navedel, da bo svetovni presežek kave v tekoči sezoni dosegel samo 30 milijonov 991.000 vreč (po 60 kg); od tega bo 14.150.000 vreč brazilske kave. Samo ta količina kave bo na razpolago za izvoz. — Kakao je popustil od 50 na 48 stotinke dol. za funt.

VLAKNA

Potrošnja bombaža v ZDA je v prvih petih mesecih sezone narasla na 3 mi-

Jabolka mešana 30-70: Delicious I. 120-140, II. 70-100; Morgenduff 90-110; hruške navadne 30-70; pomaranče navadne 50-70; bele pomaranče 50-75; rdeče pomaranče 125-135; limone 90-120; mandarinji Paterno 120-170; Palermo 80 do 100; navadni mandarinji 50-70; smokve s mandlji 170-180; navadne smokve 95-110; lešniki 245-250; orehi Sorrento 330-340, navadni 170-200.

KOZE

FERRARA. Voli in krave nad 40 kg 240-250 lir stot; pod 40 kg 260-265; teleta do 3 kg 750-760, 6-8 kg 730-735, 8-12 kg 580-590; konji 175-180; kozlički 300 do 310; jagnjeta 300-310; zajci 30-40 lir koža.

PAPIR

MILAN. Tiskovni papir v valjih 10 tisoč 500 lir stot; tiskovni papir v polah 13.000-14.000; tiskovni satiniran nekletjen 14.500-16.000; poklejen 18.200 do 20.500; pisarniški naveden 16.000-17.000, srednje vrste 19.500-22.000, fin 26.000 do 28.000, trikrat klejen za obrazce 27.000 do 30.000; registrski naveden 18.000 do 20.000; srednje vrste 23-26.000; fin 27-29.000; pisarniške srednje vrste 20-23.000, fin 24.000-27.500, extra 30-34.000; prepisni papir za kopije 31.000-46.000, risarski papir 41-45.000; pelure beli in barvani 27-32.000; ovojni naveden 8.000-9.500, srednje vrste 16-18.000; pergamin naveden 40, 60, 80 do 20-23.000, extra 30, 40, 60 g 25.000-31.000, prosjorni pergamini 30 g 34-36.000, 50, 60 g 29.000-32.000; mesarski 6.500-7.500; karton beli 10-11 tisoč; sivi karton naveden 5.000-6.000, fin 6.500-8.000; karton duplex in triplex 8.000-12.000; beli in barvani duplex in triplex srednje vrste 13-16.000, extra 17.000-21.000; kartončini beli in barvani navedni 21-25.000, fini 33-38.000, kartončini tipa Bristol 41-45.000.

OLJE

SIDERNO. Olivno olje extra do največ 1% kislin. 37.000 lir stot, do največ 1,20% kislin. 36.500, do največ 2% kislin. 36.000, do največ 3% kislin. 35.500, do največ 4% kislin. 35.000, do največ 5% kislin. 34.500. Dvakrat rafinirano olivno olje tipa »A« 40.000, tipa »B« 38.000.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10 I. - TELEFON ŠT. 54-58

Kako ravnamo z brejimi živalmi

Za vsakega živinorejca je važno, da ve kako mora ravnati z živalmi pred porodom in ob porodu, da ne bi storil kaj, kar bi utegnil škodovati in motiti naraven potek poroda. Poleg tega je potrebno, da je lasnik živali poučen, kdaj naj pokliče živinozdravnika, da ne bi zamudil dragocene časa in s tem poslalsal stanje porodnice.

Ker smo domače živali odtegnili od naravnega življenja, v katerem so se razvijale, preden jih je človek udomačil, smo jim s tem oslabili odpornost proti boleznim. Vsakdo lahko opazuje, da je divjačina, ki živi v prosti naravi in na zraku, skoraj vedno zdrava in lahko prenaša mraz, vlago in vročino. Stalno se giblje, izbira si sama hrano in živi, kakor ji velja nagon. Našo živino pa držimo privezano čisto v zatohlih hlevih, posebno pozimi po cele tedne in mesece. Krmimo jo s hrano, ki ji mi izbiramo in dostikrat ne vsebuje dovolj redilnih in drugih snovi, ki so za ohranitev zdravja in napredke neobhodno potrebna. Živali izkoriščamo v svojo korist čisto čez mero in enostransko. Človek je sicer z udomačenjem živali dosegel, da jih lahko porablja in s časoma tudi izboljšal njihove dobre lastnosti, toda zaradi tega so živali manj odporne proti boleznim. Zato nastajajo pri njih razne motnje in nepravilnosti, ki škodljivo vplivajo tudi na porod. Da bi te kvarne vplive — če jih ne moremo že popolnoma odpraviti — vsaj zmanjšali, moramo skrbeti zato, da se živali dovolj gibljejo, da so primerno nastanjene, oskrbovane in pravilno hranjene. Vse to naj posebej skrbimo že v začetku druge polovice brejosti in ne šele tik pred porodom.

Kmet in vrtnar v februarju

Na njivi in na polju. Navažamo gnoj in ga tudi raztrosimo, če vreme dopušča, da ga lahko podorimo. Hlevski gnoj dopolnjujemo po potrebi z umetnimi gnojili. Zelo primeren je ta čas, da preoramo stare travnike in deteljišča. Če nam primanjkuje sena in krme za živino in nismo že v jeseni sejali primerne mešanice za rano pomladansko zeleno krmo, moramo sedaj nemudoma sejati mešanico grašice in ovsa (približno 100 kg grašice in 80 kg ovsa na vsak ha ali 10.000 kv. metrov). Ta mešanica nudi že konec aprila prav obilno in sočno zeleno krmo. V tem času lahko sejemo že jara žita — pšenico, ječmen in oves — če je le zemlja zato pripravna. Oziromu žitu troši sedaj približno 30 kg solitra ali pa apnenega nitrata na hektar.

Na vrtu. Pogojni in skopli globoko zemljo, če nisi tega utegnili prej narediti, in jo pripravi za pomladansko setev. Sej na prosto petersilj, korenček, spinajo, belj in vrtno pesa ter v zavetno in sončno lego pa solato rezljivko, mesечно redkivico in gomoljasto zeleno. Dokončati moraš v tem času sajenje česa in čebulica. Skrajen čas je, da sešes v toplo gredo ali pod steklo rano vrtnino za poznejše presajanje na prosto kator: pomladansko glavnoto solato, kolerabice in rano zelje, rane paradiznike in jajčevce (melancane). Semence dvoletnice, ki si jih prežmil v shrambi ali kleti, moraš presaditi na prosto v zavetno in sončno lego. To delo je najbolje opraviti ob južnem vremenu, ko je tudi v zraku dovolj vlage.

V vinogradu. V tem času imamo pri trtah polne roke dela. Obrezovati moramo pridno trte, in sicer najprej stare. Mlade trte je bolje obrezovati šele marca, ko so že v soku. Pri kolienju trt moramo paziti, da bo kol na severni strani trte, kar velja tudi za sadna drevesa, da kol ne dela deblu sence. Pri obrezovanju in vezanju trt v vrstah ali kordnih uredimo po možnosti sistem »SYLVOZ«, ki se je izkazal za najbolj donosnega.

Zemlja za nove nasade trt mora biti v tem času pripravljena, da pričnemo

Kako ustrojš zajčjo kožo

Neki naš bralac nam je postavil vprašanje, kako se da ustrojiti zajčjo kožo. O tej zadevi nam je dal strokovnjak naslednje pojasnilo:

Da bi kožo dobro osušili in se te pri tem ne bi škričle, je potrebno, da si pripravimo okvir iz mehkega lesa (v velikosti 1 m x 1 m). Na njega razpnejo trt moramo paziti, da bo kol na severni strani trte, kar velja tudi za sadna drevesa, da kol ne dela deblu sence. Pri obrezovanju in vezanju trt v vrstah ali kordnih uredimo po možnosti sistem »SYLVOZ«, ki se je izkazal za najbolj donosnega.

Zemlja za nove nasade trt mora biti v tem času pripravljena, da pričnemo

Svežo zajčjo kožo, katero nameravamo osušiti, očistimo koščkov mesa in strjene krvi in jo potem dobro izperemo v mlčni vodi. Ko smo to napravili, jo položimo z dlako navzven na pripravljeni okvir ter pri tem pazimo, da je ne bi preveč raztegovali. Ker je koža mokra se sama sprejme ob vrečo. Zato ni potrebno, da bi je še posebej pritrdjevali. Okvir obesimo v suhem in zračnem prostoru in ko bo koža popolnoma suha, bo sama odpadla od okvirja.

Najbolje, da nato kožo izročimo v strojenje strojarju v mestu, ker je samo strojenje za navadnega zemljana pretežavno opravilo, da bi ga lahko sam dobro izvršil.

DVELETNE KMETIJSKO-GOSPODARSKO SOLE NA TOLMINSKEM

Za širo splošno in strokovno izobrazbo kmečke mladine je okrajni ljudski odbor v Tolminu s posebnim odlokom ustanovil še dveletnih kmetijsko gospodarskih šol in sicer v Bovcu, Kobarižu, Tolminu, Mostu na Soči, Cerknem, Spodnji Idriji, Grahovem, Drežnici, Pečinah in na Bukovem. Te šole se ustanove, če se prikladi za vpis najmanj 25 učencev. V šolo se lahko vpiše moška in ženska kmečka mladina s končano osemletno šolsko obveznostjo. Pouk bo trajal od 16. novembra do 16. marca dvakrat tedensko po 5 ur.

Dvoletno kmetijsko-gospodarsko šolo so odprli v Dornbergu na Goriskem. Pouk je dvakrat na teden po tri ure. Spomladi in poleti se bodo učenci tudi praktično vadili v kmetijstvu. Na šoli predavajo kmetijski strokovnjaki iz sadjarstva - vinarske postaje v Novi Gorici.

Živina v Sloveniji. Po popisu 5. januarja 1953 je bilo v LR Sloveniji 66 tisoč konj, 468.000 goved, 418.000 prašičev in 122.000 ovac.

te snovi vsebujejo dobro sušeno sladko seno, posebno pa vse vrste detelj. Detelja je za govedo eno najboljših krmil. Ako imamo zadosti sena in detelje nam niso potrebna nobena tako imenovana močna krmila za ohranitev živali pri dobri rejli in pri dobri molznosti. Seveda, če tega primanjkuje, ali je bilo seno slabo sušeno, izprano od dežja ali celo kislo, nima krma dovolj redilnih snovi, niti rudinskih snovi ne vitaminov. Zato si moramo pomagati z dodatki kot so razne tropine, otrobi, kljano apno, pesa, repa in korenje. (Se nadaljuje)

Delavnico pohištva nameravajo se v letu 1954 postaviti v Dutovljah.

Spea
SOCIETÀ PRODOTTI EDILI AFFINI
Soc. a. r. l.
Urad in skladišče Trst, ul. F. Sovero 23
Telefon 63-53
Stavbni material: Opeka - Hrovne plošče razne vrste - Horci domače in jugoslovanske proizvodnje - Obložne plošče bele in barvane - Podne plošče - Keramični zdrob - Živo in gašeno apno - Šoški pesek in gramoz - Amiantne in cementne cevi NA DROBNO — NA DEBELO

SLOVENIJA ŽIVINOPROMET LJUBLJANA - JUGOSLAVIJA

Izvršuje takojšnje dobave: Goved, mesa vseh vrst, zaklanih telet, konj za delo in konj za klanje, mesnih izdelkov kraskega prsta ter sena in slame

Zahtevajte točne ponudbe od: SLOVENIJA ŽIVINOPROMET, LJUBLJANA Dalmatinova 1-1, poš. predal 222 - Tel. 22-212

GOVEDO IN KONJI STALNO V ZALOGI V NAŠEM DEPOJU V PRESTRANKU. tel. PRESTRANEK 3

IMPEXPORT

TRST - ULICA CESARE BATTISTI 23-I
Tel. 44-208 - Telegr. IMPEXPORT - TRIESTE

UVAŽA: Vsakovrsten les, drva za kurjavo, gradbeni material
IZVAŽA: tekstilije, kolonialno blago in raznovrstne stroje

Specializirano podjetje za vsakovrstne kompenzacije

Jakob Vatovec Nasl.

TRST - Via Torrebianca 19
Tel. 23-587, 37-561

UVOZ IZVOZ

KOLONIALNEGA BLAGA
INDUSTRIJSKIH KEMIKALIJ
TEHNIČNIH PREDMETOV
TKANIN IN OBLEK

POŠILJA TUDI DARILNE PAKETE

S. A. FABBRICA ACCUMULATORI

MILANO
Sedež in uprava: Via Tortuliano, 70
Tel. 54670, 83038, 581558, 584920
Poslovalnica: Viale Bligny, 23-Tel. 5.12.07
Torino: Via Principi d'Acazia 57 - Tel. 7.04.94 - Padova P.zza della Stazione N. 1 - Tel. 2.79.54 Bologna Via Amendola N. 2 - Tel. 3.83.03 Roma Viale Aventino N. 88/90/92 Tel. 59.36.97 59.95.22 - Napoli Via Ugo Foscolo N. 4 - Tel. 6.07.26
C. C. Milano 238631
C. C. Roma 146198
C. C. Napoli 139488

NAJBOLJŠA BATERIJA